

Levélfalvi Manók Óvoda

Pedagógiai Programja

2013.

Hatályos: 2013. szeptember 1.

Tartalom

I.	
I. 1. Törvényi háttér	3
I. 2. Községünk bemutatása	4
I. 3. Óvodánk története alapításától napjainkig	6
I. 4. Személyi és tárgyi feltételek	7
II. 1. Céljaink, feladataink, alapelveink	14
II. 2. Küldetésnyilatkozatunk	17
II. 3. Óvodánk óvoda és gyermekképe	8
III. A nevelés keretei	
III. 1. Egészséges életmód alakítása	22
III. 2. Érzelmi nevelés és társas kapcsolatok	32
IV. A fejlesztés tartalma	
IV. 1. Játék és tanulási tevékenység	36
IV. 2. Anyanyelvi nevelés	47
IV. 3. A környezet tevékenység	53
IV. 4. Művészeti tevékenységek	60
• Mese, vers, dramatizálás, bábozás	60
• Vizuális, tevékenység	63
• Ének – zene, énekes játék	67
IV. 5. Mozgásfejlesztés	71
IV. 6. Munkatevékenység	78
IV. 7. Szabadidős tevékenység	83
IV. 8. Német nemzetiségi nevelés célja, feladatai	85
IV. 9. Tehetséggondozás	90
V. Gyermekvédelem az óvodában	91
VI. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	95
VII. Az óvoda kapcsolatrendszere	98
VIII. A helyi nevelési program ellenőrzése, értékelése	102
IX. Érvényességi nyilatkozat illetve a program módosításának szabályai	102

X. Legitimációs záradék	103
XI. Felhasznált irodalom	104

1. Törvényi háttér

- A többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény
- Az intézményi Alapító Okirat
- 23/1997.(VI. 4.) MKM rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. Törvény
- 363/2012.(XII.17) Kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- 2011.évi CXC Törvény a Nemzeti Köznevelésről
- 229/ 2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a Nemzeti Köznevelési Törvény Végrehajtásáról
- 20/ 2012 (VIII.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmény működéséről
- 32 / 2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai neveléséről

Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről, és a 363/2012 (XII.17.) Kormány rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

I. 2. Községünk bemutatása

Levél község az ország észak-nyugati csücskében, Mosonmagyaróvártól 5 km-re fekszik az M10-es út mentén az osztrák határ mentén. Első lakói minden bizonnyal határvédő besenyők lehettek, az etimológusok ugyanis rokonítják nevét a „lövő, lövér” szavakkal.

Magyar nevének említése először egy 1532-es adóösszeírásban található. A XVI. században a török háborúban elpusztult magyar lakosság helyére szász telepesek jöttek, ők később érkező rokonaikkal a kedvező fekvésű (közel Mosonmagyaróvár, Pozsony, Bécs piaca) kedvező talajú faluból polgári módon, gazdálkodó községet teremtettek. Ennek máig megmaradt bizonyítéka a Fő utca zártsorú, német házaknak együttese. Az 1683-as török támadás az itt élő lakosságot sem kímélte, a fosztogató a török sereg elől az emberek a Hanság és a Duna mocsaraiba menekültek.

Levél fejlődése 1711 után vett nagyobb lendületet, a lakosság száma nőtt, intenzíven fejlődött a földművelés és az állattenyésztés. A község legnagyobb birtokosai ez idő tájt a Zichy grófok, lakói pedig szabad, német származású úrbéresek voltak. 1789-ben épült fel az Evangélikus egyházközség ma is működő temploma.

Súlyos terheket rótt az itt élőkre az 1809-es francia megszállás is. A XIX. század első harmadában a Lajta folyó árvizei, a betegségeket terjesztő járványok és a mindent elhamvasztó tűzvészek okoztak károkat.

1852-ben épült fel a katolikus iskola. Az 1867-es kiegyezés azonban pozitív változásokat hozott, az eddigi kisközség 1899-ben nagyközséggé vált. Lélekszáma a századfordulóra elérte a másfélezret és sorban alakultak ki a társadalmi szervezetek is. Közülük a legkiemelkedőbb a földművelés és állattenyésztés felvirágoztatására 1900. október 14-én alakult tejszövetkezet volt. Létrejöttében úttörő szerepe volt Újhelyi Imre akadémiai tanárnak. Vezetésével a szakembergárda meghonosította a Siementhali szarvasmarhafajta nagyméretű tenyésztését, s ezzel Levél nemzetközi hírnévre tett szert. Emlékét Pátzay Pál által készíttette mellszobra őrzi a községháza falán. A lakosság a tenyészállatok eladásából jelentős jövedelemhez jutott, amit a község fejlesztésére fordíthatott. 1901-ben épült fel a mai Községháza, 1906-ban pedig óvodával is gyarapodott a község.

Az első világháború után a 20-as évek közepére állt ismét talpra a falu. 1926-ban megindult a község villamosítása, amit a következő évben be is fejeztek. 1930-ban 1530 német és 171 magyar anyanyelvű lakosa volt a községnek.

A második világháború után a német lakosság döntő részét kitelepítették. A háború áldozatai és a kitelepítettek emlékét őrzi a Rieger Tibor által készített emlékmű. A kitelepítettek helyére az ország több vidékéről, Erdélyből és a Felvidékről érkeztek telepések.

Az 1956-os forradalom mosonmagyaróvári eseményeiben részt vevő Gulyás Lajos református lelkész a megtorlás áldozata lett, sírja a levéli temetőben van.

Az 1960-as és 70-es években ismét fejlődésnek indult a falu, tűzoltószertár, szilárd burkolatú utak és vízmű épült és megindult az autóbusz közlekedés.

Az 1880-as években új utcák épültek, több vállalkozás indult (butikok, motelök, benzinkutak, panziók, üzletek stb.).

A faluhoz közel két természetvédelmi terület –Szigetköz és Hanság– nyújt élményeket a gazdag természeti környezettel és sokszínű, több fajta vízi- növény és állatvilágával.

I. 3. Óvodánk története alapításától napjainkig

Alapításának évét az Intézményalapító Okirat 1906. szeptember 01-ben jelöli meg. Szeghalmy Gyula „Dunántúli Vármegyék” című 1938-ban kiadott könyvében ezt írja: „Állami óvoda-Levél, 1907-ben építette az állam a község által adott telken. A gazdasági terheket a község viseli, az óvónő fizetését az állam folyósítja. Az épület két tanteremből, óvónői és dadaszobából áll. Átlag 80 a bejáró gyermek, 99%-ban német ajkúak. Az óvoda felszerelése modern”.

Az első óvónő Mosoni Lili, óvó néni néven került be a köztudatba. A nagy létszámú gyermekcsoport oktatását, nevelését egyetlen kiegészítő személlyel látta el. Óvodánk második óvónője Alapfy Aranka volt, aki 1925-től tevékenykedett Levélen. Az ő nevét az óvoda régi bútorain láthattuk, ugyanis a régi szekrények ajtaján tartotta számon az óvoda bútorzatát, felszerelését. Ez abban az időben nem jelentett gondot, hiszen a bútorzat néhány hosszú asztalból, padból és két-három szekrényből állt. Benkő Aranka óvónő majdnem 30 esztendeig volt óvodánk vezetője s hosszú éveken át szakfelügyelő is. Ebben az időben az óvoda már 2, részben osztott óvodaként működött, 3 óvónővel, 2 dajkával és 2 konyhai személyzettel. Külső és belső képe, felszereltsége, oktató-nevelő munkája látványos fejlődésnek indult. A régi kopott padlót lakozott parketta váltotta fel, új bútorzat került a csoportszobákba és megkezdődött a modern szemléltető és segédeszközök beszerzése is. Aranka óvó néni nagy tisztelettel, megbecsülést és szeretetet vívott ki a gyermekek, szülők és szakemberek körében. Nyugdíjba vonulása 1965 nyarán történt.

Említésre méltó esemény az óvoda életében 1977. szeptember 1., amikor is az intézmény 3 csoportos osztott óvoda lett. Az óvónői szolgálati lakásból alakították ki a 3. csoportszobát, öltözőt, mosdót, irodát, majd új tálalókonyhával és tágasabb öltözővel is bővítették. Az udvar is nagyobb lett, majd sor került az addig konyhakertként működő terület befűvesítésére. Napjainkban is az udvarunk, óvodánk egyik büszkesége. Az intézmény dolgozói a szülőkkel együtt sokat fáradoztak azért, hogy igazi kis gyermek „paradicsomot” alakítsanak ki. Mozgásra, pihenésre egyaránt alkalmas ez a terület, mára pedig szép, esztétikus kivitelű udvari fajtáékokkal, csúszdákkal, mászókákkal, babaházakkal bővült felszereltségét tekintve.

Éveken keresztül dolgoztunk mi is azért, hogy mindig valami újat adhassunk gyermekeinknek. Természetesen még sok elképzelés vár megvalósításra, fejlesztésre az elkövetkezendő esztendőkből is.

I. 4. Személyi feltételek

Úgy gondoljuk, hogy az eddig végzett közös munka kialakította az egységes nevelőtestületi szemléletet, s a gyermekek nevelését, gondozását segítő munkatársaink is megfelelő szemlélettel rendelkeznek az óvodás gyermekeink optimális fejlesztéséhez.

Az önkormányzat által engedélyezett létszám: 9 fő

- 1 fő óvodavezető
- 1 fő óvodavezető helyettes
- 4 fő óvodapedagógus
- 3 fő dajka
- 1 fő fél állású konyhalány

Nevelőtestületünk összetétele alapján: minden óvodapedagógus főiskolai oklevéllel rendelkezik. A törvényi előírások értelmében minden itt dolgozó pedagógus alapvető feladatának tekinti az óvodáskorú gyermekek nevelését, személyiségének fejlesztését /19.§ (7) Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Szakmai szempontból kulcsszereplő az óvodapedagógus. Nemcsak megfelelő kompetenciákkal kell rendelkeznie, hanem olyan elfogadó **attitűddel** kell bírnia, ami segíti a gyermekek fejlődését, valamint mintát ad. A nevelési-oktatási folyamat eredményességét befolyásolja, hogy milyen módon viszonyul a gyermeket nevelő családokhoz.

Valamennyi pedagógusunk munkáját az új iránti fogékonyság, a többre, jobbra való törekvés jellemzi. Nevelésünkben elvárás, hogy érvényesüljenek a különböző **innovatív pedagógiai törekvések. Az óvodapedagógusok módszertani szabadsága a gyermekek érdekeinek messzemenő figyelembe vételével** valósulhat meg. Folyamatos az önképzés, a továbbképzéseken való részvétel. A továbbképzési programunkat a mindenkori idevonatkozó törvények és rendelkezések alapján tervezzük. Alapelvként kezeljük, hogy az óvoda hosszabb és rövidebb távú közvetlen érdekeit kell szolgálnia, s a helyi programunkkal összhangban kell lennie. Így tehát előnyt élveznek azok a szakirányú továbbképzések, amelyek a program megvalósíthatóságát, továbbfejleszthetőségét biztosítják.

A pedagógiai munkát közvetlenül segítő dajkák összehangolt munkája hozzájárul az eredményesebb személyiségfejlesztéshez.

„Tudjuk, hogy a befogadás, az együttnevelés sikerét nagymértékben befolyásolja a szakember-továbbképzés, a gyógypedagógiai szak- és szakmai szolgáltatások.

Az eredményesség attól függ, hogy mennyire sikerül összekapcsolni és összehangolni a sajátos nevelési igényű gyermekeket befogadó intézményként a fejlesztési lehetőségeinket a hozzáférhető szakmai szolgáltatásokkal a speciális rehabilitációs foglalkoztatásokkal.

Szakvizsgázott pedagógusaink:

1 fő fejlesztő pedagógus

1 fő gyógy testnevelő

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (SNI-s) fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Továbbképzések

Év	Továbbképzés témakörei
1999.	<ul style="list-style-type: none"> -Érzelmek -Gyermekpszichológia -számítógép és Internet alapismeretek -a játék és az ünnepek -Konstruktív konfliktuskezelés -Személyiségünk a lehetőségünk -Közoktatási vezetőképző 2. félév -a külső világ tevékeny megismerése -Tevékenységek központú óvodai nevelési program
2000.	<ul style="list-style-type: none"> -Szövegszerkesztés, táblázat -Gyermekpszichológia /kezdő -a pedagógus és a gyermek lelki egészségéért -Közoktatási vezetőképző 3 – 4 félév /szakvizsga
2001.	<ul style="list-style-type: none"> -Gyermekpszichológia /haladó -Egyéni képességfejlesztés az óvodában -Minőségbiztosítási alapkursus Comenius 2000
2002.	<ul style="list-style-type: none"> -Tehetséggondozás az óvodában, iskolában -Tanulási zavar veszélyeztetettség s a vele összefüggő -magatartások korai felismerése -Korszerű informatika II. -Óvodai nevelési programok bevalásának vizsgálata
2003.	<ul style="list-style-type: none"> -BGR mint intézményi szintű minőségfejlesztés egy lehetséges modellje /alapképzés 2 fő -BGR mint intézményi szintű minőségfejlesztés egy lehetséges modellje /speciális képzés 2 fő -Egyéni képesség fejlesztés
2004.	<ul style="list-style-type: none"> -Allergiás, asztmás gyermekek nevelése az óvodában -Komplex ökológia, környezetvédelem, környezeti nevelés -Óvodás és kisiskolás korú gyermekek szocializációs és szocio-emocionális szintjének, képességeinek fejlesztése és mérése mentálhigiénés játékokkal.

Továbbképzés és szakvizsga 2004-2009

Év	Továbbképzés témakörei
2004-2006 Szakvizsga	ELTE Pedagógiai és Pszichológiai kar Preventív és korrekatív pedagógiai és pszichológiai szak
2004-2007 Szakvizsga	NyME Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai kar Gyógytestnevelés szak Szakértői feladatok ellátásához szükséges képesítés
2007	Minőségirányítási Program Óvodában és iskolában (MIP) (tanfolyam és tréning) Számítógép-és Internet alapismeretek (2 fő)
2008	Közoktatási Intézmények Önértékelésének Módszertana Óvodás korú gyermekek érzelmi és szociális képességeinek mérése és fejlesztése mentálhigiénés módszerekkel, játékokkal DIFER (Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer) Fejlesztés 4-8 éves korban
2009	A gyermekkor védelme. Segítő kapcsolat az óvodai gyermekvédelemben ECDL- EU konform számítógépes felhasználói jogosítvány pedagógusok számára (1 fő)
2010	Agykontroll
2011	Drámapedagógia Agykontroll, Ayres terápia
2012	Óvodapedagógiai konferencia sorozat
2013	Közoktatási vezető Pedagógiai asszisztens

Óvodai dajkák:

A gyermekeink programban meghatározott nevelését csak abban az esetben tudjuk maradéktalanul teljesíteni, ha főként a gondozási teendők ellátásában szakképzett dajkák segítik munkánkat. Dajkáink már elvégezték a dajkaképzőt, tisztában vannak az óvodáskorú gyermekek testi, lelki szükségleteinek alapjaival, ismerik óvodánk nevelési elveit s törekszenek megfelelően kiegészíteni nevelésünket. A csoportokban dolgozó dajkák teljes mértékben részesei és segítői a pedagógiai munkánknak. Ismerik a nevelés folyamatát és ebben szerepüket.

Tárgyi feltételeink

Óvodánk több, mint 100 esztendőes épület.

Az önkormányzat sikeres pályázatának eredményeként 2011-ben nagyszabású felújítás és bővítés történt. Az épület alapterülete mintegy 160 négyzetméterrel nőtt.

Korszerű két helyiséges tálalókonyhával, minden csoport számára külön mosdóval, mosókonyhával, foglalkoztató szobával, nevelői szobával, szertárral, a dolgozók számára öltözővel bővült az épület.

Megújult a padozat, falazat, korszerűsödött a víz, villany, fűtésrendszer. nemcsak gyermekeink számára tudunk így ideálisabb körülményeket biztosítani, hanem a dolgozók élet és munkakörülményei is jelentősen javultak ez által.

Legnagyobb örömünkre sikerült egy szép, esztétikus, fényterápiával ellátott só szobát is kialakítani.

Mindhárom csoportszobába galériát építettünk. A berendezési tárgyak is természetes anyagból készültek (székek, asztalok, kis és nagyméretű szekrények)

Új fa és fonott játék bútorok állnak a gyermekek rendelkezésére. A csoportszoba berendezése és díszítése tükrözi az óvodapedagógus esztétikai érzékenységét.

Foglalkoztatási és szemléltető eszköz tekintetében jól ellátottak vagyunk.

Megtalálhatók a mozgásfejlesztő sportszerek, (bordásfal, tornaszőnyeg, trambulín, lépegető teknős, Body – Roll, Tini – kondi stb.) melyek folyamatos fejlesztésére törekszünk.

Ezenkívül a pályázathoz kapcsolódóan jelentős anyagi forráshoz jutottunk, melyből további fejlesztő eszközök vásárlására nyílik lehetőség. (pl. tükör és plexi panel, okos kocka, egyensúlyozó pálya, tornapad, mászó létra stb.)

A különböző mozgásfejlesztő eszközök biztosítják a gyermekek egészségmegőrzését, mozgásuk **fejlődését**.

A finommotoros készség fejlesztéséhez szükséges / jó minőségű / eszközöket rendszeresen frissítjük, korszerűsítjük.

A gyerekek a játékhöz, mozgáshoz,ábrázoláshoz használt eszközöket a nap folyamán szabadon használhatják. A gyerekek számára hozzáférhető helyen található, figyelembe véve a biztonságot.

Minden csoportban rendelkezünk a kötelező eszköznormában meghatározott gyermekek és felnőttek számára készült hangszerkészletekkel.

Jelentősen megújult gyermek tudományos irodalmunk, verses és mesekönyvek, valamint a szakirodalom beszerzése folyamatos.

Bővítettük a vizuális tevékenységekhez szükséges eszközök tárházát.

Rendelkezünk Tv-vel, videomagnóval, ismeretterjesztő videokazettákkal, rádiómagnóval.

Van számítógépünk Internet kapcsolattal, telefonunk, fénymásológunk, nyomtatógunk.

Öltözőink új, korszerű öltözőszekrényekkel ellátottak.

Tálalókonyhánkba az elmúlt évben készítettünk beépített konyhabútort.

Nagy, két részből álló udvarunkban homokozók, babakáczak, csúszdák, mászóházak, hinták, függeszkezők, fa mászó várak, rugós játékok találhatóak.

Az elmúlt években már a legújabb előírásoknak megfelelő eszközök, játékok beszerzésére törekedtünk, s napjainkban is újabb és újabb játékokkal gazdagítjuk udvarunkat.

Az udvar nagy része szépen füvesített, gondozott, virágosított.

Napos és árnyékos terület egyaránt található.

Rendelkezünk megfelelő méretű kresz parkkal, amelyekhez kerékpárokat, rollereket, valamint jelzőlámpákat, táblákat is vásároltunk.

Szintén most készült el 80m² kövezett terület, amely rossz idő esetén is biztosít némi mozgáslehetőséget gyermekeink számára.

A nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezik az óvoda.

**„Milyen embert is akarunk formálni?
A válasz egyszerű: egészséges testű, akaraterős,
jó ítélő, értelmes, tettere kész,
szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet
és nagyot minden téren,
akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik átélik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon,
és jóakaraton épülhet.”**

/Szent-Györgyi Albert/

II. 1. Célunk, feladatunk, az óvodai nevelés alapelvei

Óvodánk helyi nevelési programját önállóan készítettük el, de nagymértékben felhasználtuk a „Tevékenységek központú óvodai nevelési program” C. minősített programot.

Célunk:

A nyugodt, derűs, élménygazdag óvodai légkör megteremtésével, a **gyermeki szükségletek** kielégítése, a gyermeki személyiség sokoldalú-fejlesztése a tevékenységek által, a tevékenységeken keresztül. A hátrányok csökkentése az életkori, egyéni sajátosságok figyelembevételével a családi nevelés kiegészítése, tehetséggondozás.

A gyermekek együttműködési és érintkezési képességeinek fejlesztése.

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése.

Egyéni képességkehez igazodó fejlesztéssel az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséggel rendelkező gyerekek nevelése.

Szem előtt tartjuk, hogy a gyermek alapvető (semmilyen nem helyettesíthető) szüksége a játék.

Megalapozzuk a gyermekek **környezettudatos magatartását**, a megfelelő *pedagógiai tevékenységekkel és tárgyi környezettel*.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében a gyermekre jellemző sajátosság figyelembe vételével az optimális fejlesztő hatások megkeresése, kiválasztása, ezek alkalmazásának segítségével, a személyiség túlterhelése nélküli lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésben.

Feladatunk:

- az egészséges óvodai környezet megteremtése
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése
- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- esélyegyenlőség biztosítása

- az élménybefogadás képességének fejlesztése
- az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- érzelmi zavarok tompítása, leépítése
- minél változatosabb többfajta tevékenység egyidőben történő gyakorlásához a megfelelő feltételek (idő, hely, eszközök, ötletek) biztosítása
- folyamatosan biztosítuk a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- Kísérjük figyelemmel a kiemelkedő képességű és a részképességek fejlődésében elmaradott gyermekek fejlesztési lehetőségeit
- Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzünk fejleszteni.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítése, harmonikus fejlődésének biztosítása

Az óvodai neveléseink alapelvei

Alapelveink a törvényi rendelkezések értelmében:

A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga, az óvoda kiegészítő és hátránycsökkentő szerepet tölt be. Fontosnak tartjuk a gyermekek mindenek felett álló érdekét.

Kiemeljük, hogy óvodánkban tilos minden hátrányos megkülönböztetés.

A mindennapi nevelőmunkánkban igyekszünk a gyermekeken keresztül a szülők szemlélet módján is változtatni, mely a gyermekek érdekeit szolgálja a törvény 2§ (4) bekezdésének értelmében tudatosítjuk a szülők körében, hogy a gyermekek személyiségfejlődésében közösen vagyunk felelősek.

A törvénymódosítás egyik legfontosabb változását kiemeljük, mely szerint, az óvoda nem az iskolai életmódra való felkészítést hangsúlyozza, hanem a gyermekek személyiségének fejlődését, differenciált fejlesztését.

A tankötelezettségre vonatkozó szabályok értelmében kiszélesedett a gyermekek életkori intervalluma. (6. § 2. bekezdés, 8. § 2. bekezdés)

A csoportok szervezésénél, illetve a fejlesztési tervek nyomon követésével figyelembe vesszük, hogy a gyermekek akkor kerüljenek iskolába, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget elérték, illetve abban a naptári évben, amelyben a 6. életévüket augusztus 31-ig betöltik.

A tankötelezettség kezdete annál a gyermeknél eshet a 8. életévre, aki augusztus 31. utáni időpontban született.

Külön gondot fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelési alapelveinek kiépítésére helyi nevelési programunkban.

- Gyermekközpontúság: elviekben és a gyakorlatban
- **Nevelés, és gondoskodás elsődlegességének hangsúlyozása, különleges védelem**
- **Egyenlő hozzáférés biztosítása**
- **A gyermeket megillető jogok érvényesítése**
- **Befogadás és együttnevelés**
- A nevelés során kiemelt helyet kell kapnia a cselekvésnek, a tevékenységnek
- Nyugodt, meleg, szeretetteljes nevelési légkör biztosítása
- Esztétikus környezet megteremtése
- Esélyegyenlőség megteremtésére törekvés
- Elegendő idő, hely és eszköz biztosítása játékokra
- A gyermekek differenciált egyéni fejlesztése a csoport, a közösség keretein belül
- **A gyermek tisztelete, a gyermek jogainak érvényesítése**
- A gyermek mozgásigényének feltételek nélküli biztosítása
- A külső környezet felé nyitott nevelési légkör megteremtése
- Az óvodapedagógusok szakmai önállóságának maximális tiszteletben tartása

II. 2. Küldetésnyilatkozatunk

Olyan óvodai életet kívánunk megvalósítani, amely magába foglalja az egészségvédő magatartás kialakítását, az életrevaló testi, lelki, szociális felkészítést, a környezettel való harmonikus együttélést.

Nevelőmunkánk megfelel a helyi sajátosságainknak, a mai kor, a közvetlen környezet és a szülői igényeknek. Sokszínű programjaink eredményeként óvodásaink testileg, lelkileg egészségesen fejlődnek, biztonságos életviteli szokásaik alakulnak ki.

Valljuk, hogy a mai gyermekek számára az aktív, örömteli óvodás évek későbbi kapcsolataikat is befolyásoló szeretetteljes légkör az, amire felnőtt életüket alapozhatják, és ehhez minden feltételt és segítséget meg kell adnunk.

Hisszük, hogy a mai társadalmi környezetben minden gyermeknek szüksége van arra, hogy képességeit a leghatékonyabb szinten alkalmazni tudja, és képességei lassúbb fejlődési miatt későbbi életében ne kerüljön hátrányos helyzetbe. Ezért a gyermekek jogait tiszteletben tartva az eredményes, hatékony pedagógiai munka érdekében fontosnak tartjuk:

- A derűs, vidám, nyugodt, otthonos légkör megteremtését, ahol a gyermekek biztonságban érzik magukat;
- A szabad mozgás, a szabad tevékenykedés, az önállóság, a kezdeményezés feltételeinket megteremtését;
- A gyermek életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő állandó, szokások, ritmikus életrend, hagyományok kialakítását;
- A közösségbe való beilleszkedés, a baráti kapcsolatok alakulásának segítségét;
- A gyermekek egyéni adottságának megfelelő maximális fejlesztést- minden gyermek a saját szintjéhez, önmagához képest fejlődjön és érje el vagy közelítse meg az életkorára jellemző szintet / a kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek számára biztosítjuk a tehetségük kibontakoztatását, egyéni fejlesztéssel, a differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazásával, keresve az értéket, és ezeket pozitív megerősítéssel mélyítjük el.
- A gyermek szociális helyzetéből adódó különbségek csökkentését, azt pótolni, ami otthonukból hiányzik.

- A gyermekek személyiségének harmonikus fejlesztését (kéességeiknek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben részesüljön) az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése érdekében;
- A családi és az óvodai nevelés összehangolását, nyílt, őszinte, közvetlen, segítőkész kapcsolat kialakítását a szülői házzal.

Arra törekszünk, hogy intézményünk a társadalmi és a helyi igényeknek megfelelő szolgáltatást nyújtson. Ennek érdekében folyamatos önértékelésen alapuló minőségfejlesztési tevékenységre törekszünk.

Céljaink, feladataink megvalósítása érdekében fontosnak tartjuk **szakmai fejlődésünket**, az **önképzést**, illetve a **szakmai továbbképzéseken** való részvételt.

II/3. Óvodánk óvoda és gyermekképe

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja a nevelési elvek és gyakorlat követelményrendszerének megfogalmazásánál az Ábraham Maslow.féle holisztikus szemléletrendszerből indul ki.

Ez a szemlélet azt jelenti számunkra, hogy az óvodás gyermekeinket sajátos személyiségi egységként kell tekintenünk, valamint a gyermekeket és a környezetét kölcsönhatásban álló egységként kell értelmeznünk. Kifejezésre juttatja, hogy gyermekeink bio-pszicho-szociális lények, tehát egyedi, minden mástól különböző individuumok. Így gyermekeink fejlődését több tényező együttes hatása határozza meg.

- örökletes tényezők, genetikai adottságok, amelyeket a gyermek szüleitől örökölt át, vagy a terhesség ideje alatt szerzett
- az érés sajátos, belső törvényszerűségei, amelyek a biológiai érést és a pszichikus fejlődést determinálják
- a környezeti hatások, amelyek spontán éri a gyereket / szocializációs tényezők / és tervszerű hatást gyakorolnak fejlődésére - ez a nevelés

Ezek figyelembevételével egyetértünk Maslow filozófiájával, aki a személyiség szükségletéből indul ki. A motivációk szempontjából megkülönböztet:

- döntően biológiai eredetű szükségleteket, mint például oxigén, hőmérséklet / ez a fiziológiai szükséglet / valamint a biztonság szükségletét, mint fizikai védettség
- pszichológiai szükségleteket, a szeretet, a valahová tartozás motivációját
- az önmegvalósítás szükségletét, mely szerint az emberben egy sajátos készlet él a benne rejlő képességek megvalósítására

Tehát óvodánk alapvető funkciója, amit az alapprogram is előír:

- óvó-védő
- szociális
- nevelő, személyiségfejlesztő funkció

Az ÓNAP szerint az óvodai nevelés feladata „ az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése „ A kisgyermek alapvető szükségleteit a program három lényeges pontban jelöli ki:

- az egészséges életmód alakításában
- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulásában
- a szocializáció megvalósulásában és az érzelmi nevelésben

Gyermekkép

Olyan gyermekek nevelésére törekszünk- a pedagógia sajátos eszközeinek segítségével, mely szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is **egyedi** lény. A testi, mentális egészségének, valamint környezetének megóvása elsődleges szempontjai közé tartozzon. Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, meglévő hátrányai csökkenjenek.

A Pedagógiai Program megvalósításával az óvodáskor végére olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akikre jellemző:

- az összerendezett, harmonikus mozgás,
- a nyitott érdeklődés,
- a differenciált érzékelés és észlelés,

- a kialakult testséma, én-tudat és téri tájékozottság,

- a tanulás alapját képező szándékos figyelem, feladatértés, feladattartás, és feladattudat.

- együttműködés

Testben és lélekben egészséges, boldog, kiegyensúlyozott gyermekek tudnak önmagukkal és környezetükkel harmóniában élni, ez biztosítéka annak, hogy az óvodáskor végére alkalmassá váljanak az iskolai élet megkezdésére.

A befogadó/ inkluzív/ nevelést tágran értelmezzük, összhangban az egyelő hozzáférés elvével, a multi-és interkulturális nevelés szemléletével, egyéni bánásmóddal.

Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában, az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövekvő gyermek maga is befogadóvá, együttműködővé, segítőkészé válik.

Óvodakép

A köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye az óvoda, mely biztosítja a gyermek **fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit** 3 éves kortól a gyermek iskolába lépéséig. A családi nevelés kiegészítésével az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerével közvetetten **segíti az iskolás élethez, beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.**

Az óvodáskor végére a különbözőségeket természetes módon fogadják el.

Ezen gyermekkép elérése érdekében óvodánk arra törekszik, hogy az eddig elért eredményeket tovább erősítse.

- elsődleges szempontunk továbbra is a tevékenységközpontú és az egészséges életmódra nevelés, a gyermekeken keresztül a szülők szemléletmódjának formálása
- kiemelten kezeljük a gyermek és családvédelmi feladatokat
- óvodás gyermekeink elsődleges mással nem helyettesíthető tevékenysége a játék, így minden tevékenységben arra kell törekednünk, hogy a játék önkéntelen, s örömteli legyen, ezen keresztül fejlődik mozgása, értelme, így tanulja meg a szociokulturális viselkedési normákat, ezzel dolgozza fel emocionális tapasztalatait.

Valljuk, hogy az óvodapedagógus nemcsak „érti” a gyermeket, hanem az ő szemével lát, az ő fülével hall, ki nem mondott vágyait is érti. Meg kell tanulnunk az ő fejével gondolkodni és az eseményeket az ő érzelmi síkján is megélni. A gyermek tisztelete a belé vetett bizalom, az iránta érzett felelősség, a jól szervezett óvodai életben optimális talaja a nyitott személyiség kibontakoztatásának.

Az óvoda három főszereplője, a gyermek, az óvodapedagógus, a szülő.

Az óvoda kiegészíti a család nevelési feladatainak ellátását. Óvodánk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, fogadó órák, befogadás, közös programok, nyílt ünnepek alkalmával.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelő munkát segítő munkatársak, szülők, gyerekek számára egyaránt.

Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben, a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyerekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.

Óvodán nyitott a településünkre költöző különböző nemzetiségű, vagy etnikumhoz tartozó gyermekek fogadására.

Óvodánkban vállaljuk a magatartási és tanulási zavarral küzdő, valamint igény esetén az SNI-s, autista halláskárosult, gyermekek integrált nevelését-- megfelelő szakember irányításával.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett, a szemléletformálás direkter módszereit is. / előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra helyezése/

III. A nevelés keretei

III. 1. Az egészséges életmód kialakítása. Egészségfejlesztési program

Célunk:

- Az egészségnevelés során a gyermek testi-lelki egészségének *megőrzése, megóvása, védelme*, edzése, szükségleteinek kielégítésével a jó közérzetük biztosítása.
- A gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása.
- Testi fejlődésük elősegítése.
- Az egészséges állapot örömteli megélésének biztosítása (felszabadultság, mozgás- és játék szabadság).
- Az egészség modern („pozitív”) fogalma szerinti egészségvédelem kialakítása /félelemmentesség, mozgásszabadság, alkotási lehetőség/.
- Az egészségfejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni képességei által meghatározott szinten sajátítsa el és végezze el azokat a tevékenységeket, amelyek saját személyével kapcsolatosak.
- Természetesnek vegye, és fogadja el azt a kívülről – társaktól, felnőttektől – jövő segítséget, amit szükséges, de képességeit meghaladó tevékenységek végzése esetén kap. Szívesen segítsen olyan tevékenységekben, amelyek végzésére képes.

Feladatunk:

- optimális életritmus kialakítása, életkorukhoz igazodó *napirend kialakításával*, egészséges életmód szokásainak, szabályainak megtanítása, elfogadtatása, mozgásigény kielégítése.
- Az egészséges környezet biztosítása
- Optimális életritmus kialakítása

- A gyermekek gondozása (helyes életritmus, táplálkozás, testápolás, öltözködés)
- a gyermek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- Pihenés, alvás rendszere
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek differenciált fejlesztésénél: testséma gyakorlása, színek, ruhadarabok megnevezésével, kognitív fejlesztés, szókincsbővítés. Munkatevékenységek során szociális kompetenciák fejlesztése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az egészséges környezet biztosítása

Óvodánk udvarán:

- burkolt és füves terület
- napos és árnyékos rész, sok virág
- víznyerő hely egyaránt megtalálható

Felszerelés:

- homokozók, vödörök, homok játékok, talicskák, dömperek, kerti szerszámok, kötelek, labdák, kerékpárok stb.

Biztosítjuk az együttjátszást a testvérekkel, barátokkal, más csoport tagjaival.

a) **Az óvoda helységei:**

- csoportszoba: az óvodai élet színtere

- Világos, meleg árnyalatú falak, fehér mennyezet
- Nagy ablakok, átlátszó függönyökkel
- Nap ellen sötétítők
- Mesterséges fény
- Naponta többszöri szellőztetés
- Átlag hőmérséklet 22-24 °C
- Berendezési tárgyai gyermekméretűek, könnyen kezelhetőek

- mosdó:

- Gyermekek magasságához igazodó mosdók, WC-k, fogkefe, fogkrém, pohár, jellel ellátott fésűk, törölközők

- tornaterem:

- Biztonságos eszközök, tisztaság, kellemes hőmérséklet heti 2 órában áll rendelkezésünkre az iskolai tornacsarnok

Az egészséges életmód kialakítása

a) A helyes életritmus a gondozás központi kérdése a rendszeresen ismétlődő tevékenységek biztonságát nyújtanak a kisgyermeknek. A napirendben biztos pont az ***étkezések*** ideje ***Rugalmas napirend bevezetésére törekszünk.***

b) Táplálkozás döntő mértékben befolyásolja a testi fejlődést. Óvodai étkezés során napi tápanyagszükségletük 60-70%-át kapják. Mivel az ételkészítés az iskola konyháján történik, több korosztályt szolgálnak ki. Törekszünk arra, hogy az óvodások szükségleteinek megfelelő, gyermekbarát étrend is rendszeresen biztosított legyen. A víz a nap bármely időpontjában rendelkezésre áll a gyermekeknek. A kulturált étkezés kialakítását szolgálja az önkiszolgálás, mások kiszolgálása. Biztosított a gyermekek számára a friss zöldség és gyümölcsfogyasztás. Változatosabb formák elkészítéséhez néhány háztartási kisgép beszerzése szükséges /szeletelő, turmixgép stb. /. A korszerű táplálkozás népszerűsítésének, elfogadásának érdekében egészségnevelési hónapot rendezünk minden évben. A témával kapcsolatos előadásokat hallgathatják szülők és az érdeklődők, gyermekorvostól, védőnőtől.

Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához. Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstonok, és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

- c) Testápolás az egészség védelmét, testünk, ruházatuk gondozását, rendszeres szükség szerinti tisztálkodásukat, tisztaságigényük kialakulását szolgálja. A gondozatlanul érkező gyermekek higiénés ellátását és intim higiéniját is magában foglalja.
- d) Öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, ezért törekszünk arra, hogy a gyermekek *rétegesen öltözködjenek*, ennek fontosságáról próbáljuk a szülőket is meggyőzni, igyekszünk megszüntetni a túlóltözöttséget. Öltözködéssel a gyermekek önállóságát, ízlését is fejlesztjük.
- e) Betegségmegelőzés az egészségmegőrzés egyik fontos mérföldköve. Ennek feladatai a higiéniai szabályok betartatása, ezek a *szülőkkel közösen, együttműködve* valósulhatnak meg.

A *lelki egészség* védelme szintén fontos, de ez csak a szülők felvilágosításával, illetve megfelelő szakemberek bevonásával lehetséges.

- f) A gyerekek *környezetvédő szemléletének* alakítása / élő és élettelen környezet / a helyes viselkedési minták erősítése. Közvetlen környezetük szépítése, együtt tevékenykedés / pl. palánta ültetés / élményt és értéket közvetítve: „ŐK” is tehetnek valamit a környezet szépítése érdekében.

Pozitív viselkedési szabályok elsajátítása, ezek gyakorlása az őket körülvevő környezetben / óvoda, játszótér, séta kirándulás, stb. /

g.) Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetén :

Tiszteletben tartjuk egyéni igényeiből fakadó sajátosságait, de képességeinek megfelelően elvárjuk a közösség elé állított normák saját szinten történő megvalósítását.

Fejlettségi szintjének megfelelő, személyre szabott elvárásokkal biztosítjuk önálló tevékenységét, s ezáltal a fejlődést.

Testi képességek fejlesztése, mindennapos edzési lehetőségek

A **mozgásszükséglet kielégítése** a fokozatosság elvének érvényesülésével valósul meg. Erre adnak lehetőséget a testnevelési foglalkozások, a szabadban végzett mozgásos tevékenységek. Ezek során elsősorban edző és nem megterhelő gyakorlatokat végeznek a gyermekek, amelyeket szabadon választhatják, de kezdeményezhetjük mi is. Figyelembe vesszük az óvodai testedzés alóli mentességet, vagy a kímélő illetve speciális testnevelés igényét. Próbálunk tartási rendellenességeket megelőző gyakorlatokat végezni, de ehhez gyógytornász segítségére van szükségünk, hogy szakszerű legyen.

„Séta a legjobb módja annak, hogy frissek maradjunk” (Don Hawley : Kezdj el élni) . A mozgáson kívül együttes élményt is biztosít (ismerkedés a közösség nevezetességeivel, felfedezünk újabb játszóhelyeket) a sétákat mindig mozgásos játékkal egészítjük ki.

Edzés során a szervezetet készítjük fel arra, hogy képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. Megszervezzük a téli levegőztetést, nyári napozást a fokozatosság elvének betartásával. A kisebbeket a szabadban pancsolással szoktatjuk a vízhez. A nagycsoportosokat úszótanfolyamra viszük Mosonmagyaróvárra. A fáradékonyabb gyermekeknek egyéni mozgásterhelést, foglalkozást biztosítunk.

Kirándulás hosszabb rövidebb táv megtételét jelenti. Történhet gyalogosan, pl. a közeli erdőbe vagy Lajta partjára. A környező községeket, városokat autóbusszal és vonattal is megközelíthetjük. Kirándulások alkalmával viszünk magunkkal ételt és folyadékot, biztosítjuk a testi szükségletek kielégítését.

Pihenés és alvás

Egész napi alvási igény	12-14 óra,
4-6 éveseknél	10-12 óra.

Kiiktatjuk a zavaró tényezőket. Az alvás előtti mese, dúdolgatás megnyugtatja a gyermeket. Nyugodt alvást biztosítunk. Aludni nem kötelező, csak pihenni. Mőd van rá, hogy a gyermekek napközben pihenjenek, ha igénylik és a korán érkezőknek is adottak a feltételek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, ruhájuk ujját fel-le tűrik
- Tisztálkodási eszközeikre vigyáznak
- Zsebkendőjüket önállóan használják
- Helyesen készségszinten használják evőeszközeiket
- Képesek eldönteni ételből, italból mennyit fogyasztanak
- Étkezés közben kultúráltn viselkednek, halkán beszélgetnek
- Esztétikusan terítnek
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek
- Ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik, ruhájukat összehajtják
- Ha fáznak, melegük van, segítenek magukon
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére
- Törekcsenek a szépre, esztétikumra

A nevelés időkeretei:

Napirend

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását.

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket, a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezéséhez. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtnek a gyermekeknek. A napirendünket a rugalmasság jellemzi. Figyelembe veszi a **gyermekek egyéni szükségleteit**, az óvodás kor fő

tevékenységi formáját, a **játékot kitüntető szerepének** megfelelően jeleníti meg. **Minden tekintetben óvodánk helyi szokásaihoz, igényeihez igazodik.**

A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

- Játék és szabadidős tevékenység 5 óra
- Étkezés, pihenés 3 óra
- Öltözködés, tisztálkodási tevékenység 1,5óra
- Kötetlen és szervezett foglalkozások naponta 5- 35 perc

A napirenden az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események hatására.

Heti rend:

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvoda életében.

A heti rend biztosítja minden korcsoportnak a megfelelő időt, a **differenciált, párhuzamosan végezhető, tevékenységek szervezéséhez.**

A heti rend és a napirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenysége, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására,

kipróbálására, vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend általános tartalma és maximális időkeretei:

Naponta 20-30 perc

H. Mindennapi testnevelés

Mese-vers

K. Mindennapi testnevelés

Mese-vers

Sz. Mindennapi testnevelés

Cs. Mindennapi testnevelés

P. Mindennapi testnevelés

Mese-vers

Naponta 30-35 perc

matematika

művészeti tevékenységek

mese-vers

természet –társadalom -ember

mese-vers

művészeti tevékenységek

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt heti rend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

Tervezés:

Heti rend, napirend készítése.

Az óvodapedagógusok nevelési és ismeretszerzéshez készítenek tervet, és *nyomon követik a gyermekek egyéni fejlődését.*

Nevelési terv: minden korcsoport készít az év során háromszor, háromhavi tervet, a gyermekek életkorának megfelelően. A nyári terv minden gyermekre vonatkozó.

Fejlesztési terv: év elején minden óvónő megfigyelés alapján rögzíti a gyermek aktuális állapotát, ennek megfelelően elkészíti a személyre szabott fejlesztési tervet.

Egyéni fejlettség nyomon követése:

Tartalma:

Óvodapedagógus által felvett anamnézis (családi háttér megismerése)

A gyermek emberrajza 3 havonta

Fejlettségmérő lapok

Fejlesztendő területek

A gyermek egyéni fejlettségének értékelése:

Egyéni fejlettségmérő lap 3 éves kortól, ill. óvodába kerüléstől

Szükség esetén Sindelar, vagy Difer mérés 5 éves kortól

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek 3 havonkénti értékelése

A többi gyermek félévenkénti értékelése

Baleset megelőzése:

Nem elég az egészséget megvédeni, megedzeni, de a váratlan balesetek megelőzésével az életet védeni is szükséges. Fontos feladatunk az óvodás gyermekek egészségének, testi épségének védelme, baleset megelőzésére nevelés, hiszen a szülő a legföltettebb kincsét a gyermekét bízta ránk. Az óvodai balesetek legnagyobb része elesésből, leesésből, nekiütközésből adódik. Ezért fontos a magatartási szokások és szabályok tudatosítása. Szabadban még több a balesetek száma, mint a csoportszobában, itt a gyermekek felszabadult viselkedése okozza a legtöbb gondot.

Óvodai balesetek megelőzésére szolgáló nevelési módszereink:

- Balesetveszélyes helyek és helyzetek bemutatása
- Helyes, megelőző magatartás bemutatása
- Megfelelő eszközhasználat bemutatása /olló, kés, tű, villa, kerti szerszámok stb. /
- Önálló feladatok (munkajellegű tevékenységek) közös elvégzése (bútormozgatás, ásás, kerítés stb.)
- A csoportszoba, az udvar balesetveszélyes helyeinek, eszközeinek előzetes áttekintése, a hiányosságok pótlása

Baleset megelőzésre nevelés

- Egészségvédő ismeretek
- Egészségvédő készségek
- Egészségvédő beállítódás/attitűd

Élethelyzetek, óvodai események gyakorlása, hibák korrigálása, óvónő által történő megerősítés a balesetmentes tevékenységgel kapcsolatban.

A baleset megelőzése a pedagógus és a szülő feladata a gyermekek érdekében, mivel a gyermeknek még nincs kialakult veszélyhelyzete, így nekünk kell fokozatosan megtanítanunk arra.

III. 2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Célunk:

Kiegyensúlyozott gyermekek nevelése, segítve a társadalmi környezetbe való beilleszkedést. A gyermek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normái alapján.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció során empátiás képességünkre alapozva a gyermek pillanatnyi lelki állapotának, igényének megfelelő harmonikus alaphangulat biztosítása.

A befogadó közösségben olyan érzelmi légkör kialakítása, amelyben természetes érték az ember, függetlenül teljesítményének színvonalától. Személyes példamutatással annak megláttatása, hogy nem vagyunk egyformák a különbözőség elfogadása, tolerálása.

Feladatunk:

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak megalapozása
- Meleg, **szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkör** kialakítása / gyerek-gyerek, gyerek-felnőtt között / **pozitív attitűd**
- A másik iránti tisztelet és megbecsülés érzésének fejlesztése
- Baráti kapcsolatok alakulásának támogatása
- Tolerancia kialakítása önmaga és a környezet iránt, **önkifejező, önérvényesítő** törekvések támogatása, önkontroll, érzelmi szabályozásának fejlesztése
- Biztonságérzet megteremtése
- Helyes napirend kialakítása
- Közös élményt jelenő hagyományok ápolása segítségével ismerje meg szűkebb, tágabb környezetét, amely szülőföldhöz való kötődés alapja
- Az összetartozás érzésének erősítése
- A közösségi élet alapvető szokásainak, viselkedési normáinak kialakítása
- **A különbözőségek elfogadása**
- A felnőttek és társaik iránti tisztelet kialakítása
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése

- A sérült hátrányos helyzetű, **halmozottan hátrányos helyzetű**, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek segítése szükség esetén a megfelelő szakember megkeresése, szoros együttműködés a gyermek érdekében. Differenciált fejlesztésük: közösségi nevelés, kooperáció, szociális beilleszkedés, önértékelés, motiváció.

Óvodás korban a viselkedést az **érzelmek irányítják**. Az erkölcsi –szociális érzelmek a szocializáció folyamatában alakulnak ki. A gyermek és a szülő is ismerje meg, majd sajátítsa el az óvoda **szabály és szokásrendszerét**. Az empátia fejlődését, valamint az erkölcsi ítéletek differenciálódását mesékkel, dramatizálással, drámajátékkal segítjük elő. **Az óvónő-dajka modellnyújtó** szerepe az erkölcsi szociális érzelmek fejlődése terén különösen fontos.

A szocializáció során alakuljon ki bennük, hogy nem vagyunk egyformák. **Tiszteljék egymást különbözőségükben is. Az óvoda más dolgozóinak megjelenése, viselkedése, kommunikációja is hat a gyermekekre.** Ezért elengedhetetlen, hogy a munkatársak is példa értékűen viselkedjenek, nyilvánuljanak meg.

A gyermeket már az óvodába lépés pillanatában barátságos, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkör fogadja. Lehetőséget nyújtunk arra, hogy a szülő és gyermek együtt ismerkedjék az új nevelési színtérrel. A fokozatosság elvének megtartásával szülő-gyermek elválását. Elfogadjuk az otthonról hozott kedvenc játékokat. Sőt az első időben mi is kedveskedünk személyes kis meglepetésekkel.

Biztosítjuk a lehetőséget, hogy különböző helyzetekben más csoportokkal együtt működhessenek a gyermekek.

Segítjük a baráti kapcsolatok kialakulását. Az óvodába lépés pillanatától a kimenetig biztosított a felnőtt- gyermek közötti testközeleli kapcsolat az óvó nénihez, dajka nénihez oda lehet bújni, simogatást és vigasztaló, kedves vagy éppen dicsérő szavakat kapni. Az érzelmi hatások sokfélesége érvényesülhet, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük a negatívokat megfékezzük. Hagyományaink ápolása, pl. születésnapok jelzik azt, hogy fontosak vagyunk egymás számára képesek vagyunk együtt örülni.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Aktívan részt vesznek közös tevékenységekben
- Segítenek társaiknak, együtt éreznek a közösség tagjaival
- Természetes szükségletükké válik a társakkal való-együttműködés
- Baráti kapcsolatok alakulnak ki
- Képesek az önálló véleményalkotásra
- Örülnek a közösen elért sikereknek
- Kialakult a környezetükben élők iránti érdeklődés
- Tolerálják a másságot
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak megtartása
- Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.

- A befogadó közösség tagjai természetesnek veszik, hogy a teljesítmény nem befolyásolja az emberi értékeket.
- Természetessé válik számukra a rászoruló embertársaknak nyújtott szükségszerű segítségadás.
- Megbecsülik, értékelik saját épségüket, ezáltal fejlődik én-képük, személyiségük.
- A sajátos fejlődési szinttel rendelkező gyermek megtanulja értékelni saját meglévő képességeit, azokat teljes mértékben kihasználni.
- Érzi a közösség segítő erejét, biztonságban mozog társai között.
- Egyéni vágyait, akaratát képességeihez mérten igyekszik alárendelni a közösség érdekeinek.
- Az elért eredmények által fejlődik érzelmi élete, személyisége, én-tudata.
- nyitott, érdeklődő, készen áll az iskolába lépésre

**„ Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét,
és eszét, szaporítja tapasztalatait,
Ő azt hiszi: csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban otthonosan mozgó,
eleven eszű és tevékeny ember
váljék belőle.”**

(Varga Domonkos)

IV. A fejlesztés tartalma

IV. 1. a, A játék

Az élet korai szakaszában a játék, a munka, és a tanulás nem válik el élesen egymástól. Közös töből fakadnak - a gyermek megismerési vágyából, - és csak 6 - 8 éves kortól kezd a játék a munkától és a tanulástól.

A játék az óvodás korú gyermek elsődleges élményt adó tevékenysége, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma, mely a gyermek fejlődésében alapvető jelentőségű. Olyan szabadon választott tevékenység, melyet pusztán magáért a tevékenységért végez a gyermek, s melyet örömmel kísért. Ez az öröm a gyermek egész személyiségét, pszichikumát fejleszt. Önálló alkotást, felfedezést végez, kreativitása fejlődik, erősödik (lendítő erőt ad), mozgósítja képzeletét, fejlődik, átformálódik egész személyisége. A külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Vágyaik, emlékeik, félelmeik, konfliktusaik oldódnak fel a játék során. A sokféle szereplehetőség, derűs hangulat, félelmet, feszültséget, gátlást, agressziót kezel és old fel.

Legfőbb fejlesztési forma, amely keretet és lehetőséget nyújt a sajátos nevelési igényű gyermekek meglévő fejlettségi szintjét kihasználva a fejlődés biztosítására. Teret enged a személyiség egészének komplex fejlesztésére, biztosítja a gyermek beilleszkedését a befogadó csoport tagjai közé.

Célunk:

A harmonikus személyiségfejlesztés.

A gyermekek belső állapotainak, vágyainak, átélt tapasztalatainak kibontakoztatása. Annak elősegítése, hogy a gyermekek szimbolikus formában fejtsék ki fantáziájukat, ötleteiket, élményeiket.

Örömet nyújtson a gyermeknek. A játékot kísérő pozitív érzelmek épüljenek be a gyermek személyiségébe, érzelmi színeképük gazdagodjon.

Váljon gazdagabbá, tájékozódó tevékenységgé a játék a játékba integrált tanulás s ez által a gyermeki személyiség.

Feladatunk:

A környező világ elemeinek tevékeny megismertetése, szociális kreativitás fejlesztése, érzelmi - akarati tulajdonságok alakítása, társas kapcsolatok erősítése

Nyugodt légkört, elegendő időt biztosítsunk az elmélyült játékhoz.

Támogassuk a gyerekek önállóságra törekvését a játékfajták és játszótársak megválasztásában.

A gyermekek tapasztalatainak gazdagításával, a játékkedv fokozásával, az együttjátszás igényének felébresztésével serkentsük a közös játék kibontakozását, fejlődését.

a mozgásos játékokhoz változatos, biztonságos eszközök biztosítása.

Probléma- és konfliktushelyzetek teremtése, ahol a gyermek a megszerzett ismereteit alkalmazhatja (udvariassági formák, együttélési szokások, viselkedés szabályai),

A gyermeki önállóság tiszteletben tartása,

A játékban történő egyéni fejlesztés tervezése,

A célzott részterület fejlesztését szolgáló játékok megfelelő kiválasztása.

Tartalmas udvari játékok szervezése,

Tudatos jelenlét a játékban, mely feltétele az indirekt irányításnak

Egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés, beilleszkedés támogatása a játékban (a HH, HHH gyermekeknél),

A szabad játék (játszótárs) minél gazdagabb feltételeinek biztosítása.

Az óvodapedagógus serkentő, ösztönző magatartásával segíti a játék kibontakoztatását.

Differenciált fejlesztés: tapasztalatszerzetési lehetőségek biztosításával pszichikus funkciók fejlesztése.

Teremtsünk lehetőséget a játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítására a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.

A gyermekek beszédképességének – fejlesztése játékban.

Játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Törekszünk arra, hogy a nap folyamán a gyermekek sokféle játékot kezdeményezhessenek. Megteremtjük a kezdeményezett játékhoz a szükséges témát, eszközöket, helyet és szabályokat.

Hely biztosítása:

Kialakítunk állandó és ideiglenes játszóhelyeket. 5-7 éves gyermekek már maguk rendezik át a csoportszobát elképzeléseik szerint. Megengedjük, hogy több napon át tartó játék ideje alatt úgy is maradjon.

Játékeszközök:

A játékszer motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyermek elképzeléseit, segíti elgondolásainak megvalósításait. Ezért csak olyan eszközök kiválasztására törekszünk, amelyek izlésesek, praktikusak, sokféle ötlethez felhasználhatóak.

A 3-4 évesek erősen kötődnek a játékszerekhez, nehezen válnak meg tőlük. Ezért legyen több minden fajtából. A gyakorló v. funkció játékban a kisgyermek az ismétlések révén különböző képességeit gyakorolja. Kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker. Legyenek feltételek a hagyományos szerepjáték kialakulásához (orvos, papás-mamás). Az esztétikai nevelés kellékei (vers, mese, éneklés, rajzolás) is legyenek mindig a gyermek látókörében.

Az 5-7 évesek számára a készen kapható játékok mellett gondoskodjunk félkész és szimbolikus eszközökről, azonosulást segítő ruhadarabokról, a szerepjátékhoz szükséges kellékekről. A környezetükben fellelhető tárgyak játékba való bevonását is engedjük meg. Az udvari játékok igaz ugyan, hogy a nagy mozgásigényt elégítik ki, de itt is teremtünk meg a nyugodt, elmélyült alkotójáték lehetőségeit. (Rajzolás, festés, barkácsolás).

Játékidő:

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával kezdődik a gyermekek ettől kezdve szabadon, eszközök elrakodása nélkül több órán keresztül is játszhatnak.

A 3-4 évesek az érkezés, tisztálkodás és alvás kivételével csaknem minden időt játékra fordítanak. Egyedül, egymás mellett, néha összeverődve játszanak.

4-5 éves gyermekek már elég jól összeszoktak, gyakran kialakulnak együtt játszó csoportok. Számítsunk rá, hogy a megfelelő hely megtalálásához, a játékszerek kiválasztásához elegendő idő szükséges.

Az 5-7 évesek már összeszokott csoportokban játszanak. Az elgondolt ötletek megvalósításához több időre van szükség. Nagy tapintattal csak akkor ajánlunk mást, ha a gyermekek játéka már felbomlóban van.

3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták és fejlődésük

A gyermek játékában keverednek a különböző játékfajták. A 3-4 éves gyermekek tevékenységét – gyakorló játék és szerepjátékból kiemelt művelet jellemzi, amely minden korcsoportban dominánsan jelentkezik.

A gyakorlójátékhoz biztosítjuk a szükséges eszközöket és játékkal mintát adunk a játék helyes használatához. Ez a játék jól fejleszti a szem-kéz koordinációt. Az udvaron erre a legalkalmasabb a homok, kő, víz, s amit a gyermek még rakosgathat. Hangok, szótagok, szavak, dallamok, halandzsza szövegek ismételtetése. Az anyagok, eszközök megismerésére, és a cselekvések ismétlésére szolgáló **gyakorló játék** (a vizuális, taktilis percepció, valamint az anyanyelv fejlesztését szolgálja), mely minden korcsoportban dominánsan jelentkezik.

Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Vállaljunk mi is szerepet.

A szerepjáték az óvodás domináns tevékenysége, amelyben a gyermek fiktív vagy valóságos élményeket sajátos játékkörülmények között „mintha” helyzetben, képzelete segítségével újra alkot, felvett szerepben elevenít fel.

A szerepjáték tükrözi a gyermek ismereteihez, tapasztalataihoz fűződő érzelmit. Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játék.

A környezet jelenségeit és eseményeit beépítő **szimbolikus- szerepjáték** (mely a gyermekek önkifejezését, empátiás készségét, alkalmazkodó képességét, kommunikációs készségét fejleszti), a családok életviteléből adódóan más élményeken alapul. Változatos tapasztalatokkal bővítjük ismereteiket, élményeiket - lehetőséget adva újfajta játékszituációkra .

Dramatizálás, bábozás

Irodalmi élmények szabadon kötetlenül való bejátszása. A szerepjátékot gazdagítja dramatizálás során a gyermekek a szereplők „jelmezeket” vesznek fel (a jelmez gyakran csak egy fejdísz, jelzés).

Bábozás során a gyermek a báb szerepébe éli magát bele, mintegy elbújik a báb mögé. A kicsiket elsősorban a báb mozgatása ragadja meg.

A nagyobbak már maguk is készítenek bábokat, találnak ki előadásra alkalmas meséket, történeteket.

Fontos, hogy a teremben és a szabadban egyaránt több napon át játszhassák ugyanazt.

Kommunikációs és drámajátékok (segítik a kapcsolatok kialakulását, fejlesztik a gyermekek testsémáját, önkifejezését, kreativitását és elősegítik az anyanyelvi nevelést), - a hátrányos helyzetű gyermekeknél különösen fontos. Segítséget ad problémáik oldásához, feldolgozásához

Barkácsolás (alkotás)

Kisméretű kéziszerszámok igénybevételel, különböző anyagokból új tárgyakat, új alkotást készítenek elsősorban játékuhoz, vagy pusztán csak a játékos alkotás örömeért. Mivel egyfajta alkotás kapcsolódik a konstrukciós játékhoz, de kapcsolatban áll a szerepjátékkal is, sok esetben éppen ehhez készítik a gyermekek. A barkácsoló tevékenységnek mindig célja van. Időpontját a játékterület határozza meg.

Legyen „kincsesládánk”, amit bármikor elővehetnek a gyermekek. Könnyen hozzáférhetőek legyenek az anyagok. Ismertessük meg az eszközök használatát. Mindig csak annyit segítsünk amennyit a gyermek igényel.

Barkácsolás lényege, hogy a gyermekek *kreativitása fejlődjön*. Elérendő célunk, hogy a barkácsolás a szerepjáték, a bábozás természetes eszköze, alkotórésze legyen. A természetes anyagok felhasználását előnyben részesítjük. Változatos technikák megismertetésével vezetjük rá a gyermekeket, hogy hogyan, miből és mivel lehet elkészíteni tárgyakat, eszközöket (gipszfaragás, szövés, varrás, batikolás, szögelés,

Konstruáló – építő játék

Egyszerűbb formái az építőjáték, amely a gyakorló játékból fejlődik ki. A gyermek egyszerű elemekből minta vagy saját elgondolása alapján épít valamit. A konstrukciós tevékenység összetett feladat 6-7 éves gyermekek képesek bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat létrehozni. **Konstrukciós játékok** (a viszonylatrendszerek és a tér megismerése, valamint a finommotoros koordináció fejlesztését segíti), - tapasztalataik hiányosságai miatt ezt a játékformát a nagycsoportban tartjuk fontosnak.

Szabályjáték

Előre meghatározott, pontos szabályok szerint folyik. A szabályok határozzák meg a játék kezdésének módját, menetét, befejezését.

Fontos a szabályok betartása, önkéntes vállalása. Az egyszerű szabályok, műveletek, gondolkodási stratégiát, sőt annak optimális vezetését feltételező **szabályjátékokat**, - gyermekeink nehezen tartják be. A feladattudat, kudarcűrés, önfegyelem kialakulása érdekében kiemelten kezeljük e terület fejlesztését (társasjátékok, különböző fejlesztő játékok).

Fajtái:

- 1) Értelmi képességeket fejlesztő játékok: - társas játékok, kirakók, dominók, kártyajátékok, nyelvi játékok
- 2) Mozgásos: -testnevelési, dalos játékok, fogócskák, bújócskák, labdajátékok, versenyjátékok

Mozgásos játékok során fejlődik, biztosabbá válik mozgásuk (teremben és szabadban egyaránt), új mozgásformákat gyakorolhatnak, ismert mozgásokat tökéletesíthetnek, így alakul tér-, és forma-érzékelésük, fejlődik önismeretük és önbizalmuk. A mi véleményünk szerint ez a játékfajta a gyermek személyiségfejlesztésében igen fontos, ezért csoportjainkban a tornaszerek játékeszközként is használhatóak.

A spontán szabad játékban minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk az egyéni szükségletének és képességeinek megfelelő testmozgásra.

Udvari játék - az előbbieken felsorolt összes játékfajta megjelenik (dominánsan a mozgásos játék), kiegészülve egyéb tartalmas tevékenységgel (sarazás, homokozás, aszfaltrajz, buborékfújás, betonfestés, rollerezés stb.).

Kiemelt jelentőséggel bír a szabadjáték lehetőségeinek biztosítása, melynek a csoportszobában és az udvaron egyaránt teret engedünk. Nem direkt módon irányítjuk ez esetben a játékot, de figyelni kell a konfliktus helyzetekre és a megfelelő időben belépni (ötletadás), és tovább engedni a játékot. Célunk, a gyerekek lehetőleg egymás segítségével oldják meg problémáikat.

A játékban hangsúlyozott szerepet kap az **egyéni bánásmód**, az **egyéni differenciált fejlesztés**, **nevelés**. A feltételek megteremtésével (az inger gazdag környezet, érzelmi háttér biztosításával) a gyermekek számára választási lehetőséget adunk, és így saját aktivitásukon keresztül biztosítjuk, segítjük fejlődésüket.

A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa észrevétlenül tanul a gyerek, hanem mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, feldolgozhatja az őt ért élményeket, kudarcokat.

Megoldási módokat, lehetőségeket kap bizonyos viselkedési formákra, újraélheti kellemes élményeit, megnyugodhat szorongásaitól. Eleven fantázia hatja át a gyermek egész napos tevékenységét.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Gyakorlójáték csak új játékszer, eszköz megismeréséig jelenik meg
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték
- Megértik és elfogadják játszótársaik elképzeléseit, tevékenységük logikáját
- Játzócsoporthoz tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki, így képesek egy azon játéktémában több napon keresztül együttesen részt venni
- Erősödnek erkölcsi tulajdonságaik
- Ismert meséket önállóan dramatizálnak, báboznak
- Képesek különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására
- Képesek kommunikációra és kooperációra
- Átélik a játéktevékenységek által biztosított öröm és sikerézés élményét, amely újabb megismerő tevékenységre, gyakorlásra ösztönzi, ezáltal biztosítva a fejlődés érzelmi háttérét.
- A játék során meglévő képességei fejlődnek, alapot adva az újabb, magasabb szinten létrejövő pszichikus szerveződéseknek.

- Gyarapodnak a külvilágról szerzett direkt ismeretei.
- Fejlődik közösségi magatartása.

IV. 1. b, Tanulási tevékenység

Célunk:

A gyermekek **meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve további élmények,** változatos tapasztalatok nyújtása **az őket körülvevő** természeti és társadalmi környezetről.

Feladatunk:

- **tanulást támogató környezet kialakítása**
- a megismerési folyamatokhoz és a gondolkodáshoz szükséges jártasságok, képességek, készségek kialakítása. Az ismeretek rendszerezése, bővítése-**ezen gyakorlása különböző tevékenységekben, élethelyzetekben.**
- **Az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztése.**
- Az ismeretszerzéshez való pozitív viszony kialakítása.
- Komplex foglalkozások rendszerén keresztül eljuttatni a gyermekhez, ami számára a világból megismerhető, befogadható.
- Olyan alapvető ismeretek közvetítése, amelyek **megalapozzák az iskolai tanulást.**
- Értelmi képességeik fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) a gyermek megismerési vágyának kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának pontos fejlesztése.
- Az egyéni fejlődési szintet és ütemet figyelembe véve, a pszichikus funkciók által meghatározottan a gyermek pillanatnyi állapotából kiindulva olyan célzott módszerek, tevékenységek és eszközök megválasztása, alkalmazása, amelyek segítségével a külvilágból szerzett ingerek, tapasztalatok fejlesztő módon épülnek be a személyiségbe és alkotnak alapot a további fejlődéshez.

- Differenciált fejlesztés: egyensúly-, taktilis-kinesztétikus-, auditív-, vizuális-, észlelés, a mnasztikus funkció területén, a nagymozgások, a finommotorika, és a cselekvések tervezésének területén.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vagy ösztönös tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a gyermek. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük.

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek.

Óvodánkba az ismeretszerzés folyamatos, jelentős részben utánzásos, nem szűkül le a kezdeményezésekre, így **a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.**

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyermek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk, **építve a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.**

Nem mindegy milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulóssal kapcsolatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e, képes lesz-e saját motiváltságából kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. El kell érniük, hogy örömmel és önként vegyenek részt a gyermekek ebben a folyamatban. Természetesen minden gyermek önmagához képest fejleszhető. Ezért képességeiknek megfelelő feladatokat kapjanak.

A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni.

A nevelés egészen belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában egyaránt megvalósíthatók a napi élet bármely mozzanatában.

A gyermekekkel való foglalkozást **minden esetben az óvoda pedagógus / szükség esetén más szakember / látja el.**

Tanulási formák.

- utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás / szokásalakítás /
- spontán, játékos, magától jön rá
- tevékenység útján, **cselekvéses tanulás**

- pedagógus által irányított, meghatározott cél és feladat, *felfedezés*
- gyakorlati *problémamegoldás*, feladatmegoldás

Az óvodás gyermek tanulásában különös hangsúlyt kap a motoros tanulás: a gyermek a tevékenységek révén szerzi a legtöbb információt, tapasztalatot.

Az ismeretszerzés formáit: *heti renddel, napirenddel* biztosítjuk a feltételeket a megfelelő időtartamú *párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek szervezéséhez*.

A napirend igazodik a *gyermek egyéni igényeihez, a szokásokhoz* és a tervezett tevékenységekhez.

A fejlődésben lemaradt, részfunkció zavarral küzdő gyerekek részére egyénre szabott fejlesztési tervet dolgozunk ki, melyet a fejlettségi lapokon dokumentálunk.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Fejlesztőpedagógus

Óvodánkban a részképesség gyengeséggel küzdő gyermekekkel fejlesztő pedagógus foglalkozik, játékosan, egyéni, illetve kiscsoportos formában.

Cél: A részképesség zavar korrigálása, megszüntetése, illetve a már kialakult tanulási zavar kezelése

Feladata:

A fejlesztő pedagógus először konzultál a csoportban dolgozó óvónővel, majd a javasolt gyermeket csoportjában megfigyeli, felméri, a problémák okait kideríti. Az okok ismeretében tervezi meg a fejlesztés folyamatát, módszereit. Szükség esetén a csoportból kiemeli a gyermeket, egyéni illetve kiscsoportos foglalkozásra. A szülőket bevonja, és tájékoztatja az eredmény még hatékonyabbá tétele érdekében.

Általános és speciális képességfejlesztést végez, a gyermek fejlődését rögzíti.

Az iskolakezdés előtt a Nevelési Tanácsadó szakembere szűrést végez, amit szükség esetén egyéni vizsgálat követ. A tapasztalatok, a diagnózis, valamint javaslat alapján célirányos fejlesztést végez a részképesség hiányok pótlására.

Preveniciót a szenzitív szakaszban, azontúl korrekciót alkalmaz A fejlesztést egyénre szabottan a gyermek képességeinek ismeretében végzi.

A képességek, készségek megerősítése annak érdekében, hogy a gyerekek tanköteles korukig pótolni tudják, a különböző területeken jelentkező lemaradásukat.

Segíti a :

- megkésett fejlődésű,
- részképesség gyengeséggel küzdő,
- szociális elmaradást mutató gyermekeket

A részképesség fejlesztést nem direkt módon történő fejlesztéssel, hanem az ezeket megalapozó az idegrendszer érését befolyásoló mozgásfejlesztéssel mozdítjuk elő.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek eljutnak pontos, valóság-hű észleléshez, mellyel ismereteik megalapozottak lesznek
- A gyermek képessé válik gondolatait **érthető mondatokba foglalni**
- Alakuljon ki az **önálló véleményalkotás**
- Tudjon önállóan **döntéseket** hozni
- Képesek lesznek figyelem összpontosításra, a problémamegoldó kreatív gondolkodásra
- Megismerkednek elemi ok-okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi, formai, színbeli eltéréseivel, matematikai fogalmakkal
- Kialakulnak jártasságaik, készségeik, képességeik, melyek révén az érzelmileg motivált cselekvés gondolkodási szintjéről eljutnak a fogalmi gondolkodásig
- Szándékos figyelem kapcsán fokozatosan növekedjen a figyelem tartalma, terjedelme
- A felismerés mellett megjelenik a felidézés
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van
- Az SNI-s gyermek: fejlettségi szintjének, adott szinten lévő képességeinek megfelelően részt vesz, együttműködik mind az egyéni, mind a közösségi ismeretszerzési lehetőségekben.

Meglévő, sajátos szinten működő pszichikus funkcióit teljes mértékben kihasználja.

Képességeinek megfelelő szinten kommunikál, vesz részt a társakkal való interakciókban.

Meglévő ismereteit hasznosítja a mindennapi tevékenységek során.

IV. 2. Anyanyelv

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A *beszélő környezettel* a *szabályközvetítéssel* / javítgatás elkerülésével/ kiemelt jelentősége van.

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak.

Figyelmet kell fordítani az *anyanyelv ismeretére, megbecsülésére*, szeretetére nevelés közben arra, hogy a gyerek *beszéd és kommunikációs kedvét* fenntartsuk.

Lehetőséget kell biztosítanunk a kommunikációs jelzések felismerésére, használatának gyakorlására differenciált fejlesztés alkalmával.

A gyermek meghallgatása, kérdéseinek érvényesülése, a válaszokra kellő figyelem fordítása elengedhetetlen, szókincse gyarapítása és a szófaji gazdagság megalapozása szempontjából.

Változatos tevékenységek biztosítása a gyermek *meglévő tapasztalataira, élményeire* és *ismereteire* építve lehetőséget nyújtanak arra, hogy az őt körülvevő társadalmi és természetes környezetéről *újabb ismereteket szerezzen*.

A *különböző élethelyzetekben* való gyakorlás az értelmi képességek / érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás / és a kreativitás fejlesztését szolgálja.

Célunk:

- Az adott életkorra jellemző nyelvi fejlettség kialakítása
- Szókincsünk bővítése, nyelvi formák elsajátíttatása
- A mondanivaló árnyalt megfogalmazása

- A helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása
- Fejlődjön a gyermek beszédészlelése, beszédmegértése

Feladatunk:

- A beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása
- A beszédöröm biztosítása. Arra neveljük a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el véleményüket
- Lehetőséget teremtünk minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlásához
- Tudjanak másokat meghallgatni
- Passzív szókészlet aktivizálása
- Tiszta hangképzés, artikuláció, szókincsbővítés
- Együttműködés a logopédussal és a családdal
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyereke differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában

A fejlesztés tartalma

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kialakulnia.

Az anyanyelvi fejlesztés akkor eredményes, ha figyelembe veszi az óvodás korú gyermek életkori sajátosságait / érzelmi töltés, kötődés, játékosság, mozgásigény, az ismeretek sokoldalú megközelítése különböző érzékszervek segítségével./

Az anyanyelv elsajátításának két fontos összetevője van: az **artikulációs** és a **prevenció**s bázis.

3-4 éves korban a gyermeknek már van bizonyos szókincs. Beszédben már megindult a szavak nyelvi szerkezetbe való rendezése (pl. jól használja a helyet kifejező ragokat, a megtörtént eseményt jelzi a múlt idő jelével).

Felgyorsul az általánosítás folyamata, a fogalomképződés.

A fogalmak jelentéstartalma 3-5 éves korban még összefügg a konkrét tárgyakkal, a cselekvésekkel.

5-6 éves korban a szó jelentése már fokozatosan függetlenedik a konkrét helyzettől, cselekvéstől. A gyermekek már képesek a megismert szavakat új beszédhelyzetekben is alkalmazni.

A mondatalkotás módját fokozatosan sajátítják el. Az, hogy milyen formában és mikor válik egy-egy nyelvi elem a gyerek nyelvhasználatának részévé, észlelésének és gondolkodásának fejlettségétől, a felnőttek beszédétől, a nyelvi elem gyakoriságától, formájától és a nyelvben betöltött szerepének konkrétságától vagy elvontságától függ. Pl. tárgy t- ragját vagy a helyhatározó ragját már az óvodáskor előtt is helyesen használják. Nehézséget okoz viszont még 5-6 éves korban is a jövőidő vagy a névutós, határozós szerkezetek részben az idő és a térészlelés fejletlensége, részben a nyelvi szerkezet összetettsége miatt.

A fejlődés során elkülönülnek a mondat típusok:

2-4 éves korban sok felkiáltó, kérdő, felszólító mondatot, mondatértékű szót használ a gyermek.

Az összefüggő beszéd kialakulásának idején gyakoribbá válnak a kijelentő, közlő mondatok a fejlődés további útja csoportos beszélgetés.

Szerepjáték, bábjáték, konstrukciós játék közben több gyermek beszédét, viselkedését kell figyelemmel kísérnie. Közbeszólásával, új témával fordulatot adhat a beszélgetésnek.

A csoportos beszélgetés közben alakul a beszédfigyelem a csoportos beszélgetésben gyakorolják a társra figyelést, a társához való alkalmazkodást.

A mondathangsúlyt, a hanglejtést, a beszédritmust, hangerőt, szünetet, a szó nyomatékosítását, a beszédsebességet ugyan a nyelvközösségben kialakult szabályok irányítják, de a gyermek lassú, erőteljes vagy halk, egyhangú vagy színes hanglejtésű beszéd.

A tekintet, a mimika, a gesztusok, a fej- és testtartás, vagyis a metakommunikatív elemek is kölcsönösen jelzik az egymás iránti érzelmeket.

A fejlesztés lehetőségei

A gondozás közben folytatott beszélgetések elősegítik az óvónő és gyermek érzelmi kapcsolatának kialakulását, elmélyülését.

Közösségi nevelés

A gyermek harmonikus fejlődésének egyik legfontosabb óvodai feltétele a kisebb vagy nagyobb gyerekcsoport sokféle együttes tevékenységén alapuló jó légkör. Ebben nyilvánul

meg a gyermek kapcsolatteremtési vágya, megnyilatkozási szándéka, fogékonysága, érdeklődése társai iránt, alkalmazkodási képességei.

A játékban kialakult társas kapcsolatok természetes körülmények között fejlesztik a beszédet a szerepjátékban kimeríthetetlenek a gyakorlás lehetőségei. A vezető egyéniségek kommunikációs stílusának megfigyelése, a gátlásos gyerekek oldása pl. ölbeli játékokkal.

Jól használható az anyanyelvi nevelésben a bábjáték is.

Játék időben hangfejlesztést szolgáló játékok, pl. állatok, természeti jelenségek hangjának utánzása.

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekekre fordított kettős figyelem: a **beilleszkedés támogatása a játékban, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés**, minél több spontán párbeszédes helyzet teremtése. Fontos az óvónőtudatos jelenléte a játékban, mely feltétele az indirekt irányításnak Törekszünk a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítására.

A munka során a szabályok az eszközhasználat és az eljárás módjának közlése az utasítás megértése segíti a beszédfejlődést, bővíti a nyelvhasználat területeit.

Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munkajellegű tevékenységek során kialakult spontán beszédhelyzetekben / udvarias megszólítás, kérés, buzdítás / az ok-okozati összefüggések, műveletek mondatba foglalása döntő jelentőségű.

A tanulás:

A mesélés, a verselés az anyanyelvi nevelés legfontosabb területe és módszere.

Az irodalmi szövegek, a szóképzés gyarapításával, kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével, különféle stílusi eszközök (pl. hangutánzás, hangfestés) használatával gazdagítják a gyermek nyelvi kifejezőképességét.

Vizuális nevelésben a nyelvi és képi, formai ábrázolás gyakori együttes alkalmazásával az óvónő felismertetheti a gyermekkel, hogy valamely élményt, eseményt, érzést többféle úton is ki lehet fejezni.

A vizuális tevékenységhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáit fejlesztjük. Az esztétikai érzékenységet a szép iránti nyitottságot vizuális esztétikai élmény befogadását tudjuk megalapozni.

A zenei nevelés a hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly a hangerő, a hanglejtés dallama, szabályos lüktetésű ritmus, a tempó a tempóváltás gyakoroltatásával az élőbeszéd érzelmeket tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítják.

A zenei kreativitás fejlesztésével az önkifejezés újabb csatornáit nyitjuk meg a gyermek előtt.

Lehetőség adódik a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésére, a hangzók helyes formálásának gyakorlására, fogalomalkotásra, szókincsbővítésére és beszédhibák javulására.

A felelgetős énekes játékok lehetőséget adnak az egyéni megszólalás bátorítására

A gyermek lakóhelyi és természeti környezetének a család, az óvoda személyi kapcsolatainak, tárgyainak, a tárgyak tulajdonságainak megismerése gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez (pl. tárgyakat, anyagokat, minőségeket előző szavak, az összehasonlítás, viszonyítás szavai, mondattani formái a rokoni kapcsolatok megnevezése, a birtokviszony kifejezése).

A megtapasztaláson alapuló megismerés biztosításával a gyerek aktív és passzív szókincsének gyarapítása a célunk.

A matematikai tevékenységek révén a beszéd és a gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik.

A szóban közölt matematikai feladat pontos megértése, a megoldáshoz vezető utak végiggondolása, a hasonlóságok és különbségek megfogalmazása pontos nyelvi kifejezést kínál. A térbeli tapasztalatok gyűjtésében a mozgások irányának, a tárgyak helyének megjelölése szolgálja az anyanyelvi nevelést.

A testnevelés foglalkozáson a gyerekek gyakorlatot szereznek abban, hogy szóbeli leírás alapján hajtsanak végre bizonyos mozdulatokat, mozgássorokat, vagyis szóbeli utasítás nyomán cselekedjenek.

Konkrét mozgásos tapasztalatoknak a beépítése a szókincs az elvont gondolkodás a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek aktívan használják a szókincsüket
- Nyugodtan, figyelmesen végighallgatják az óvónőt
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot
- Fejlődnek, bensőségesebbé válnak érzelmi kapcsolatai. Erősödik én-tudata, önbizalma.

**„A természet hatalmas, az ember parányi.
Ezért aztán az ember léte attól függ,
milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel....”**

/Szent-Györgyi Albert/

IV. 3. A környezet tevékeny megismerése

A programok az ismerettartalmak komplex kezelésére komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni.

Célunk:

- A gyermek biztonságosan eligazodjon az őt körülvevő világban, a gyermekek környezetvédő szemléletének alakítása (élő és élettelen környezet), helyes viselkedési minták erősítése, élő környezetük tevőleges védelme, gondozása, megújulásának segítése,
- Segítséget nyújtani a gyermekeknek, hogy a világot megismerjék és megértsék a maga egészében. Az összefüggések megláttatása, a valóság bemutatása az ítélőképesség fejlesztése.
- Az önálló gondolkodásra, rugalmas, logikus szellemi tevékenységre szoktatás.

Feladatunk:

- Környezettudatos magatartás megalapozása, formálása
- a gyermekek érdeklődésének felkeltése természeti, emberi, és tárgyi környezetünk iránt. Tapasztalatok élmények, ismeretek szerzése és ezek egységbe rendezése, összefüggések felismertetése.
- A környezettel való ismerkedés a gyermek fejlődését alapvetően befolyásoló tevékenység amely a felnőttek közvetítésével valósul meg.
- A gyermeknek lehetőséget, módot kell adnunk arra, hogy saját maga fedezze fel környezetét és azok összefüggéseit - hiszen csak így fejlődik megfigyelő, elemző és lényegkiemelő képessége, *önálló véleményalkotási, döntési képessége*.
- **Meg kell tanítanunk, LÁTNI a gyermekeket.** A környezet pontos megismerése csak a kép, a cselekvés, a szó egységében lehetséges.
- A megismerést a tapasztalatszerzés örömeivel fokozzuk. Bízgatjuk a gyermekeket a kísérletezésre, kérdések feltevésére, véleményalkotásra és annak megfogalmazására.

- A megfigyeléseket, tapasztalatszerzéseket lehetőség szerint több érzékszerv segítségével végezzük, összekapcsolva azokat (keresztcsatornák). A gyermeknek tapasztalat-, élményszerzés közben bővül szókincse, szókészlete. Különböző szituációkban, változatos összefüggésekben alkalmazott passzív szókincs átalakul aktív szókincssé, mely tovább serkenti a gyermek érdeklődési körét.
- Közvetlen megfigyelésekre, tapasztalatszerzésre támaszkodva nyújtunk új ismereteket, a már meglévőket mélyítjük, rendszerezzük.
- A témák választásánál a lakóhely és a környék adottságait vesszük figyelembe, mivel **a szűkebb** környezetben kell először biztosan mozognia a gyermeknek (pl. a szűk udvar miatt több kirándulás tervezése és ekkor a természet megfigyelése, vagy mivel egy nagy forgalmi csomópont van a közelben ezért a közlekedési eszközök pontos megfigyeltetése).
- Praktikus ismereteket szereznek a gyerekek a piaclátogatások, vásárlások által.
- Nevelő munkánkban a környezet megismerése mellett, nagy hangsúlyt fektetünk a **környezet védelmére**. Megfigyeléseink során éreztetjük a természet szépségét, hiszen csak a természetet ismerő gyermekből válhat természetet védő - óvó ember.
- Feladatunknak tartjuk természeti környezetünk megóvása érdekében az óvoda környezetének a tisztaságát vigyázni és védeni. (Virágok, növények ápolása, locsolása, virágládákban a növények /paprika, paradicsom / fejlődésének a megfigyeltetését, madarak etetését.)
- Felvilágosító munkánk része a dohányzás megelőzési program.
- SNI-s gyermek saját személyéből kiindulva, meglévő tapasztalatait, pszichikus sajátosságait figyelembe véve a mindennapi életben, a gyakorlatban felhasználható tapasztalatok szereztetése.

Törekszünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből.

Olyan feltételeket teremtünk, amelyek lehetővé teszik minél több tapasztalat szerzését a természetben. Minél több eszközt és lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.

A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.

Biztosítjuk a feltételeit annak, hogy óvodában élősarok, konyha- és virágoskert működjék, próbálkozunk kisállatok tartásával is.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotáshoz, megtanulja azok védelmét, értékének megőrzését.

Olyan hagyományokat építünk az óvodai életbe, mely szebbé, gazdagabbá teszi a gyermekek életét. (Takarítási világnap, Víz világnapja március 22. , Föld napja április 22. , Madarak és fák napja május 10.).

A fejlesztés tartalma

A környezettel való ismerkedés a gyermek születésétől kezdődik, a tényekről, a viszonyokról, mennyiségi és minőségi összetevőkről, amely egyre bővülő ismeretszerzésben és egy környezetbarát életvitelben valósulhat meg.

A környezet megismerésének tartalmát négy területen valósítjuk meg:

- Társadalmi környezet megismerése
- Természeti környezet megismerése
- Környezetalakítás
- Környezetvédelem

3-4 éves korban beszélgetnek az óvodai élet élményeiről, ismerkednek óvodai környezetükkel, az őket körülvevő tárgyakkal, személyekkel. Beszélgetnek családjuk tagjairól.

Megfigyelik az évszakok szépséget, színeit, jelenségeit, növényeit, megismerik az óvoda környékén található intézményeket, üzleteket, látnivalókat.

Gyakorolják séták során a gyalogos közlekedést. Megismertetjük őket a közlekedés eszközeivel.

Gyűjtögetünk a természet kincseiből (levelek, kavicsok, termések). Beszélgetünk a környezetben látható formákról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőkről.

4-5 évesen bővülnek a családról szerzett ismereteik. Megfigyelik évszakonként az időjárás változásait. Tapasztalatokat szereznek az időjárás – öltözködés, növények – állatok és az ember viselkedése változása közötti ok-okozati összefüggések keresése.

Csíráztatást, hajtást végzünk, veteményezünk, gondozzuk az ültetett növényeket.

Ellátogatunk az orvosi rendelőbe, egy-két intézménybe. Séta közben gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Megismerik a teher, illetve a személyszállításra alkalmas közlekedési eszközöket. Összehasonlítjuk, csoportosítjuk őket. Bővítjük ismereteiket a házi- és vadon élő Állatokról, madarokról, bogarokról.

5-6-7 évesen beszélgetnek a család tagjairól: a legkisebb, a legfiatalabb, az apa, anya, iskolás testvér a csecsemő életéről. Megismerik a család legfontosabb szükségleteit, a szülők munkáját.

Megismerik a környezetükben fellelhető középületeket, azok funkcióit.

Végeznek formai, kiterjedésbeli, nagyságbeli összehasonlításokat. Észreveszik az évszakok szépségét, sokszínűségét, a környezetszennyeződést, a növények fejlődési feltételeit.

Összehasonlítják a tavasz színeit a téli természet színeivel. Visszaemlékeznek a növényekkel végzett őszi munkákra, megfigyelik a tavaszi veteményezéseket, a madarak téli és tavaszi életét, lepkéket, bogarakat, méheket.

Megismernek, gyűjtögetnek gyógynövényeket. Gondozzák az óvoda udvarán lévő virágokat, bokrokat, növényeket. Tevékeny részt vesznek az óvodai környezetük formálásában a csoportszobában, udvaron, kertben.

Az összegyűjtött anyagok, dolgok, termékek felhasználásával becsülünk, mérünk, összehasonlítunk, sorba rendezünk. Ellátogatunk színházba, múzeumba, kiállításokra, építkezésekre, iskolába, munkahelyekre.

Megismerkedünk a szárazföldi, vízi- , légi közlekedés eszközeivel, szabályaival.

Kirándulunk erdőbe, parkokba. Megismerik testrészeiket, érzékszerveiket, azok funkcióját, ápolását.

A foglalkozások kötött és kötetlen szervezeti formában egyaránt megvalósíthatók. A közvetlen tapasztalat és élményszerző megfigyelések azonban túlnyomó részt kötetlen formában történnek.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

Matematikai nevelés szoros kapcsolatban van az életre neveléssel. A gyermekeket körülvevő környező valóság mennyiségi és bérleti viszonyait, formáit természetes napi szituációkban figyeljük meg. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (észlelés, érzékelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztését szinte észrevétlenül valósítjuk meg.

Közösségi nevelésnél pl.: a társadalmi környezethez való alkalmazkodást segítjük.

Vizuális nevelésnél a környezet megismerését, esztétikai hatásával, ábrázolásban való megjelenítéssel kapcsoljuk össze.

Zenei nevelésnél a népszokásokat, néphagyományokat, zenei hagyományokat elevenítjük fel.

Mozgásfejlesztésnél a komplex testmozgások együtt hatnak a gyermek problémamegoldó gondolkodására

Játéknál alkalmazzák a környezetből szerzett ismereteket.

Munkavégzés közben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezetben.

Anyanyelvi nevelésnél a környezettel való ismerkedés közben fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

A környezeti nevelés hatására az óvodáskor végére gyermekeink elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.

Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.

Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.

Ismerik a vízi-, légi -, szárazföldi közlekedési eszközöket.

Megkülönböztetik az évszakokat.

Megtanulják értékelni a természet szépségét, annak növény és állatvilágát. Óvják, védik, gondozzák azokat.

Ismerik a házi állatokat, vadállatokat, madarakat, környezetük növényeit.

Kialakul a munkához való pozitív viszonyuk, nő feladattudatuk, kitartásuk.

Felismerik az ok-okozati összefüggéseket.

Tudatosul bennük, hogy mi is a természet részei vagyunk. Igényükké válik környezetük szépítése, védelme.

Megtanulják értékelni és védeni a környezeti elemeket, mint pl. víz, levegő, talaj stb.

Kialakul a takarékoság, hulladékkezelés fogalma.

Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és térbeli viszonyokat. Alakul ítélőképességük, fejlődik tér, sík, mennyiségi szemléletük.

Megkülönböztetik az irányokat, használják a névutókat.

Tisztán, jól érthetően beszélnek. Ismerik a néphagyományokat, a falusi élet szokásait, a helyi kultúra átadásainak szokásait.

közvetlen környezetében tisztában van néhány alapfogalommal (bútorok, játékok, ennivalók, evőeszközök, család stb.),

betartja a séták, kirándulások alkalmával a környezettel szemben kialakított viselkedési szabályokat,

tevékenyen részt vesz környezetének védelmében, rendezésében, tisztán tartásában.

Az SNI-s gyermek képességeinek megfelelően ismeri a saját személyével kapcsolatos környezetét, abban megfelelően tájékozódik, saját szinten alkalmazza a megszerzett tapasztalatait.

Óvodai ünnepek, megemlékezések

Az óvodai ünnepek a szülőkkel való nyílt párbeszéd és szoros együttműködés legfontosabb színterei. Az ünnepeken keresztül az óvoda és az ott dolgozó óvodapedagógusok munkájáról hű képet alkothatnak a szülők és egyéb érdeklődők.

Az ünnep pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kíván a nevelésnek, gondoljunk itt a rengeteg tevékenységi lehetőségre az esztétikai élmények hatására vagy a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására az ünnepek, kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapokból és ez által nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönzik.

Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából is rendkívül fontosak az óvodában hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget.

Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzések megvalósítására ad lehetőséget.

Nagyon fontos, hogy az ünnep külsőségeiben is jelenjen meg, s legyen ez vidám hangulatú, felszabadult együttlét.

1. Óvodai életünk hagyományos ünnepei

- Mikulás
- Anyák napja
- Évzáró
- Születésnapok, névnapok

2. Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink

- Advent
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét
- Pünkösöd

3. Nemzeti ünnepeink

- Március 15.
- Május 1.
- Október 23.

4. Időszakos ünnepek

- Óvoda névfelvétele
- Fennállásának ünnepe
- Víz világnapja március 22.
- Föld napja április 22.
- Madarak és fák napja május 10.
- Takarékosági világnap

IV. 4. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra művelése már óvodás korban elkezdődhet.

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti.

Mese- vers. dramatizálás, bábozás

Célunk:

A nyelv szépségének, kifejezőképességének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása.

Az átélt életképük hatására erősödjen énképük a közösségi hovatartozásuk, érzelmi – értelmi képességük.

Személyiségjegyeik kialakulását, a mesék, versek rímeivel, zeneiségével segítjük.

Bátorítjuk a gyermeket, hogy szívesen lépjen át a rendkívüliség közegébe, ahol a valóság és a csodavilág elemei találkoznak.

Feladatunk:

- Az irodalom megszerettetése, a beszédkultúra megalapozása a mese vers dramatizálás, bábozás által
- alkalomszerű és folyamatos megfigyelések alkalmával minél több megfelelő mese, vers, mondóka megismertetése,
- a spontán adódó verselési-mondókázási lehetőségek kihasználása,
- a már megismert mesék, versek, stb., feldolgozására, gyakorlására, minél több lehetőség és eszköz biztosítása,
- a megszerzett ismereteken keresztül erkölcsi értékek átadása a problémahelyzetek teremtésével,
- egyéni fejlettséget figyelembe véve, differenciált feladatadás.
- Megismertetni gyermekeinket a világ szépségeivel

- Csak művészi értékű irodalmi anyagot adjunk elő óvodásainknak
- A gyermekek beszédkedvének, szókincsének bővítése
- Biztonságos, derűs légkör fenntartása a megnyilatkozáshoz, az újraalkotáshoz
- Belső képviláguk kialakítása, **erkölcsi érzelmek fejlesztése**
- A mese a belső képteremtésre, az indulatok feldolgozására tanít. Oldja a szorongást, amelyet az ismeretlen világ által feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekből. **Adjunk lehetőséget az önkifejezésre az által is, hogy saját verset, mesét alkossanak, ezt kombinálhassák mozgással és ábrázolással (pl. mesebefejezés rajzzal, saját mesekönyv készítés) is.**
- Minden nap, minden korosztály hallgasson mesét, *mondókát és verset* (esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozás, anyanyelvünk, *szülőföldünk szeretetére nevel*), ha lehetőség van rá egy nap többször is. Egy-egy mesét többször halljanak a gyerekek, így kialakulhat kedvenc mese- és versgyűjteményük.
- Adjunk lehetőséget a gyermekeknek, hogy önállóan bábozhassanak, dramatizálhassanak. Mindezekhez a szükséges anyagok a gyerekek számára elérhető helyen legyenek, hogy fantáziájuk szerint alkothassanak bábot, illetve dramatizálhassanak - így fantáziájuk segítségével, önállóan játszhassák el a meséket.
- Amikor a gyermekek kérik lehetőséget adunk a mesélésre. A jó mesélés, verselés alapja a nyugodt légkör. A mese hatását a gyermek játékában, viselkedésében, ábrázolásában lehet észrevenni. Mesével, verssel könnyű az érzelmi kapcsolat megteremtése, alakítása. A mese a gyermekek érzelmi-értelmi **és erkölcsi fejlődésének** és fejlesztésének egyik legfőbb eszköze.
- Szükséges, hogy a gyermekek kézbe vegyék és nézegessék a könyveket, amikben kedvenc meséik vannak, így megtanulják, hogy vigyázzanak a könyvekre, szeressék azokat.
- A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, segíti az önismeret kialakulását, a világ megismerését, és erkölcsi tartalmat közvetít a gyermek felé.
- **SNI-s gyermeknél** az irodalmi művek, versek, mondókák felhasználásával, mondogatásukkal, ritmusuk által a személyes kapcsolat, mint a fejlesztés érzelmi alapjának kialakítása, mesehallgatással szabályokhoz, normákhoz való igazodás elsajátíttatása

Tartalmi fejlesztés

Az irodalmi anyag kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos versekből állítjuk össze.

Ringatók, mondókák első igazi vers-élményt jelentsenek.

Mese cselekménye egyszerű, érthető legyen!

4-5 évesek irodalmi anyagát népi mondókák, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják.

Elhangzanak klasszikus és mai magyar költők vidám és humoros versei.

Mesék, népmesék, többfázisú állatmesék, realiztikus mesék. Mai magyar írók modern meséiből is választunk.

5-6-7 évesek vers anyaga, népi mondókákból, kiolvasókból áll.

Közmondásokkal és találós kérdésekkel is megismertetjük őket.

Ez a kor az igazi mesehallgatás ideje. Tündérmeséktől, cselekményesebb népmeséken, állatmeséken, novellisztikus meséken át épülnek be a műmesék és meseregények.

A kiválasztott mesék, versek megerősítik a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

A verse, a mese élményfeldolgozásának lehetőségei (bábozás – dramatizálás).

Először az óvónő a nagyobb gyermekek, majd a kisebbek fokozatos bevonásával próbálja megjeleníteni az egyszerű meséket.

Rövid improvizált jelenetek bemutatásával megismerik a bábokat.

Az anyanyelvi nevelésnek és játéknak is szerves része a bábozás – dramatizálás, melyen keresztül tükröződik a gyermekek irodalmi élménye, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal.

Gyermekek bábozzanak, alkossanak együtt színjátékot. Mesélés, verselés mindig kötetlen formában történik.

Ajánlott irodalmi anyag

- 3-4 éves korban   8-10 mondóka, vers   10-12 mese
- 4-5 éves korban   10-12 mondóka, vers   10-15 mese
- 5-6-7 éves korban   10-15 mondóka, vers   15-20 mese

Fejlődés várható eredmény óvodáskor végére:

- Szeretik, kérik, igénylik a vers a mondókázás élményét
- Gazdagodik szókincsük, kifejezőképességük, közlik gondolataikat, rövid meséket elmondanak, kitalálnak
- Erősödik élményük az átélt élmények alapján
- Képesek elválasztani a mesét a valóságtól
- spontán mondogat verseket, mondókákat,
- ismeri a könyv használatát, vigyáz rá,
- figyelmesen hallgatja óvónője vagy társa meséjét,
- ismer gyűjtőfogalmakat, tud alá-, és fölérendelt viszonyokat létrehozni,
- képes egy történetet ok - okozati és időrendi sorrendbe rendezni.

Vizuális tevékenység (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka stb.)

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A vizuális hatás mindennapos, állandó inger. A gyermek minél sokrétűbb tapasztalatot szerez környezetéről (megismeri annak viszonyait, térbeli elrendezését), annál biztosabban tudja újraalkotni, megjeleníteni ábrázolásában. A fejlődés alapja a mozgás. A rajz grafikusán rögzíti a mozgást. Az ábrázolás során a gyermek az ember-tárgy, ember-ember és tárgy-tárgy viszonyát dolgozza fel úgy, ahogy a játékban is. A tevékenység és annak öröme fontos számára, **ennek segítségével megvalósulhat önkifejezése.**

A rajzolás, festés, mintázás, építgetés, képalakítás, a kézimunka a műalkotásokkal való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének

Célunk:

- az **esztétikai nevelés**, a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet pontosabbá, könnyedebbé tétele, - ízlésfejlesztés, az írás tanulás előkészítése,
- A gyermekek élmény és fantázia világának képi, szabad önkifejezése
- A gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása
- Esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása
- **Megszerettetjük a gyermekekkel az alkotó tevékenységet, fontos, hogy ez örömteli cselekvést jelentsen.**

Feladatunk:

- A kéz mozgásának olyan szintű finomítása, hogy képes legyen az iskolában az írás megtanulására; a ceruza biztos fogása és annak félelem nélküli használata; különböző eszközök, technikák kipróbálása, a gyermekek kreativitásának, **önkifejlesztésének fejlesztése, igény kialakítása az önálló alkotásra.**
- Minél több tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítsunk a természeti- és társadalmi környezetben az alkalomszerű- és folyamatos megfigyelések során, közben a gyermekek figyelmének felhívása az őket körülvevő **tárgyi értékekre**, szépségekre,
- Megismertetjük a gyermeket a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel
- Törekszünk a vizuális gondolkodás, észlelés, emlékezés, képzelet pontosabbá tételére, amelyhez sok mélyreható egyéni és közös élményre van szükség
- témaadásnál, fejlesztési cél megjelölésénél a gyerekek fejlődési üteméhez igazodunk,
- a téma választás alapja az élmény (nem túl konkrét, mert az már befolyásolja a gyerek fantáziájának kibontakozását) biztosítson tág megoldási lehetőséget (kombinálható technikák), rejtessen magában bizonyos fejlesztési módokat; a megvalósítás formája a gyermek fejlettségétől függ; nem sémákat adunk a gyermekeknek,
- **az eszközök célszerű használatát** és a technikák változatos alkalmazását „tanítjuk”,
- fontos a **technikák helyes alkalmazásának** megtanítása, az anyagok tulajdonságainak megismertetése,
- gyakorlás segítségével juttatjuk arra a fejlettségi szintre a gyermeket, amikor már nem a technika szabályaira, hanem az alkotásra fordíthatják figyelmüket, **kialakul igényük az alkotásra, környezet esztétikai alakítására, képessé válik az esztétikai élmények befogadására.**
- minden **eszköz látható, elérhető helyen** legyen a csoportokban elhelyezve, mert így az ábrázoló tevékenység nagy része beépül a játékba és elősegíti az önfejlesztést, **önkifejlesztést**
- folyamatosan haladunk az egyszerűbbtől a bonyolultabb technikai megoldások felé; a „módszer” alkalmazása a különböző fejlettségi szinten lévő gyermekektől függ; eközben fejlődik a gyermekek térlátása, finommotoros koordinációja, szókinccse, gondolkodása, **esztétikai ízlése. Az alkotások segítik a belső képek gazdagítását,** akár, ha alkotó légkörben, változatos eszközökkel tevékenykedhet a gyermek.

- **Egyéni fejlettséget figyelembe véve, differenciált feladatadás.**
- **Az SNI-s gyermeknél** az ábrázolás eszközeivel, megfelelő érzelmi hangulat, motiváltság megteremtésével lehetőséget biztosítunk a gyermeknek saját belső világának megjelenítéséhez, esetleges szorongásainak kivetítéséhez, oldásához.

Tartalmi fejlesztés

Már az óvodába lépés pillanatában biztosítjuk, hogy játékos módon ismerkedjenek meg a gyermekek a különböző anyagokkal, eszközökkel, technikákkal. Együtt gyönyörködünk saját és mások alkotásaiban. Lehetőséget adunk élményeink, érdeklődésünknek megfelelő szabad témaválasztásra.

A képalakításhoz biztosítjuk a különböző eszközöket, a megfelelő technikai lehetőségeket-festéssel, zsírkrétával, ragasztással, agyagba, homokba karcollással, nyomattal.

Segítjük a gyermek képalakító képességét a szórt elrendezéstől, a képelemek, a részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

Felfedeztetjük a különböző tárgyak formáit, alakzatait, megismertetjük a gyermekeket az anyagok alakíthatóságával.

4-5 évesek alkotó-újjáteremtő tevékenységét bővítjük a szükséges eszközökkel. Ceruzákkal, filccel, különböző vastagságú ecsetekkel, spárgával, fonallal, textillel és termékekkel. Segítjük őket, hogy az emberábrázolást, a környezetről, a tárgyakról, cselekményekről szerzett ismereteiket saját elképzelésük alapján jelenítsék meg. A szándékos képalakító tevékenységüket erősítjük az élményeikhez kapcsolódó megfelelő témákkal és technikai lehetőségekkel. Játékukat maguk készítette eszközökkel bővítik, ösztönözzük őket apró, esztétikus ajándékok készítésére.

Igényeljük segítségüket az eszközök előkészítésében, elrakásában.

Az 5-6-7 éves gyermekek a megismert eszközöket, technikákat bátrabban alkalmazzák alkotásaikban. Több alkalommal készítünk közös kompozíciókat. Témáikban megjelenítik saját élményeiket a mesékről, dalokról, ünnepekről és különböző eseményekről. Ötleteinkkel segítjük őket a játékok, bábok, különböző kellékek készítésében. Az ünnepekhez kapcsolódóan ajándékokkal kedveskednek szüleiknek, az óvoda kisebbjeinek és a felnőtteknek.

Alkotásaikhoz maguk gyűjtsenek különböző terményeket, anyagokat.

Közösen tervezzük meg környezetünk esztétikus formálását.

Az alkotó munkához szükséges eszközöket, anyagokat önállóan előkészítik.

Alkalmanként ellátogatunk kiállításokra, ahol különféle műalkotásokkal ismerkedhetnek meg. A tevékenység megszervezése kötött és kötetlen formában történhet.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket
- A Gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen készített kompozícióknak
- Téralkotásban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködőek.
- Rácsodálkoznak a szépre, tudnak gyönyörködni benne
- Beszélgetni tudnak alkotásokról, megfogalmazzák értelmüket
- megfelelően, helyesen használja az eszközöket, ceruzafogása biztos,
- többféle technikai eljárást ismer, önállóan alkalmazza,
- emberábrázolásában megjelenjenek a fő testrészek és egyes részletek is,
- képes egyszerű szín-, és formaritmikus követésre,
- ismeri a színeket és azok árnyalatait, tisztában van a sötét, illetve a világos fogalmával,
- saját elképzelése szerint díszít tárgyakat,
- élményeit képes alkotásokban is kifejezni.
- A részére biztosított anyagokat, eszközöket megfelelően használja, kiválasztja a számára megfelelő, ezáltal fejlesztő tevékenységet.
- Munkáiban megjelennek személyes vágyai, belső képei.

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének-zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány.

Az óvodában folyó zenei nevelést Kodály Zoltán hagyományai, valamint Forrai Katalin zenei nevelésének irányelvei alapján szeretnénk folytatni.

Célunk:

- zenét szerető gyermekek nevelése,
- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- Zenei élményhez juttatásával serkenteni esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, formálni zenei ízlését.
- A gyermekek ritmusérzékének, zenei emlékezetének, mozgáskultúrájának fejlesztése.
- A dallam, a ritmus, a mozgás szépségének felfedeztetése
- A közös játék a közös éneklés **örömeinek megéreztetése**
- **gyermekjátékdalok segítségével mozgásformák, táncmozdulatok elsajátíttatása.**
- Gyermekeink örömmel, érzelemgazdagsággal, felszabadultan énekeljenek együtt.
- A néphagyomány gazdag ének és mondókaanyagának megismertetése.
- **Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok,** énekes játékok által nyújtotta élménnyel a
- gyermek zenei érdeklődésének felkeltése
- Zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának, kreativitásának formálása
- **Igényesen kiválasztott kortárs művészek alkotásaival a zenei képességek / ritmus,**
- **éneklés, mozgás, hallás / alakítása**
- Az önkifejezés újabb csatornájának megnyitása a gyermek előtt, a zenei kreativitás
- Fejlesztésével / mozgásrögtönzés zenére, ritmus, dallamvariációk kitalálására ösztönzés
- Zene érzelmileg hat a gyermekekre, formálja esztétikai ízlését, szép befogadását, magatartását, szocializációs fejlesztése a párválasztós népi játékok megismertetésével.
- A zene szeretete a gyermek ritmusérzékének fejlődésére is hat, a meglévő spontán ritmusvilágot felhasználva képessé tesszük a gyermekeket egy kötöttebb ritmus

elfogadására. Ez hozzásegíti őt a helyes beszédritmus kialakulásához, majd a szótagolás megkönnyítéséhez.

- A jól megválasztott **zenehallgatási anyaggal** a **nemzetiségi, etnikai kisebbségi** nevelés esetében a gyermek **hovatartozásának** figyelembe vétele
Az éneklés, zenélés váljon mindennapi tevékenységévé a felnőtt **spontán** utánzásának hatására

Feladatunk:

- élményhez juttatni a gyermekeket, felkelteni zenei érdeklődésüket, formálni zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat, mozgás kultúrájukat.
- népdalok éneklése, hallgatása, néptáncok, népi játékok, hagyományok megismerése, továbbélése
- Zenei készségek fejlesztéséhez szükséges oldott, nyugodt légkör megteremtése.
- A 3-7 éves kornak megfelelő fejlesztési tartalom biztosítása.
- Az **attitűdök**, kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel
- A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése
- A hangzók helyes formálása
- Beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókinccs bővítése
- Különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések gyakorlása
- Zenei nevelés formáinak kialakítása.
- Az adott korcsoportnak megfelelő zenei anyag kiválasztása.
- minél több eszköz, hely, idő biztosítása a zenei tevékenységek gyakorlásához,
- személyes példájával ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt (odafigyelés, meghallgatás),
- a spontán adódó éneklési, zenélési lehetőségek kihasználása
- a hangszerek állandó használatának biztosítása
- a gyermekek hangterjedelmének figyelembe vétele
- a gyermekek mozgásritmusának alakítása (mozgás- énekek, mondókák összekapcsolása).
- a beszoktatás (visszaszoktatás) során, a személyes kontaktus létrejöttében is alkalmazza a zenei nevelést, mely segítséget nyújt a gyermekeknek érzelmileg feloldódni spontán játékos helyzetekben, kezdeményezések alkalmával segítse a jó

hangulat kialakítását, az élmények megerősítését majd később a felidézést (önkifejezést is elősegíti).

- zenei képességek(egyenletes lüktetés, ritmus, hallás mozgás) zenei kreativitásuk alakítása
- az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé váljon
- zenehallgatási anyag megválasztása, vegye figyelembe a gyermek nemzetiségi hovatartozását

Tartalmi fejlesztés:

A gyermek zenei fejlődése akkor lesz eredményes, ha olyan oldott légkör veszi körül, ahol kedvére énekelhet. Játék közben dúdolgathat, kitalálhat szövegeket, s az óvónő, ha kell partnerként vesz részt e tevékenységekben.

Az ének, a ritmus, a mozgás segítségével összetett módon, kölcsönhatásban fejlődnek pszichikus funkcióik, testi képességeik, alakulnak szociális kapcsolataik, érzelmeik.

3-4 éves korban a gyermekek elsajátítanak 5-7 egyszerű mondókát, 10-14 játékdalt, 3 műdalt.

Az óvónő példamutató tiszta énekével kicsinyeit is erre buzdítja.

Képesek a különböző zörejeket felismerni.

Különbséget tesznek halk-hangos között.

A legkülönbözőbb módokon érzékelik az egyenletes lüktetést.

4-5 éves korban mondókaanyaguk bővül 4-5 új mondókával. A dalok hossza 6-8 motívum.

Megismerkednek 12-15 új dallal, amelyekhez a kapcsolódó játékformák főként csoportos jellegűek.

A halk-hangos fogalompárt a zenei tevékenységben alkalmazzák.

Megismerkednek a magas és mély különbségével.

Az egyenletes lüktetés mellett a dalok ritmusát is kiemelik.

5-7 éves korban 4-6 új mondóka mellett elsajátítanak 16-20 új gyermekjátékdalt, 5-6 műdalt.

Megismerkednek a dalokhoz kapcsolódó új térformákkal, párjátékokkal.

Érzik az egyenletes lüktetés és a ritmus közötti különbséget.

Ismerik a szünetet.

Éneklésük során tudnak dallamot bújtatni, ütemhangsúlyt kiemelni.

Fontos az adott korcsoport életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő dallamfordulatokat tartalmazó énekeket kínálnunk.

Legyen a játékforma könnyen elsajátítható.

A gyermek számára könnyedén megtanulható tánclépések, játékmozdulatok hozzájárulnak a mozgáskultúra fejlesztéséhez.

Zenei fokozatokat gondosan kell felépíteni.

Mindig van a gyermekek előtt zengő-bongó hangszer, amely a zenei alkotásra inspirálja őket.

Zenei ismeretek elsajátítása történhet kötött, illetve kötetlen szervezeti keretek között.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

A gyermekek szívesen énekelnek közösen, illetve önállóan.

Érzik az egyenletes lüktetés mellett a dalok ritmusát.

Képesek zenei fogalompárok megkülönböztetésére (halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú).

Megismernek és használnak néhány egyszerű hangszert.

Szívesen találnak ki szöveget, s hozzá dallamot, mozgást.

A nap bármely szakában képesek önfeledten énekelni, mozogni.

Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.

Az énekes-, és dalos játékok játszása során gyarapodnak ismeretei, fejlődik testsémája, térbeli tájékozódása.

Alakulnak szociális kapcsolatai, rögződnek szabályok, közösségi normák.

IV. 5. Mozgásfejlesztés a mindennapi életben

Nevelési programunk lényeges eleme a testi fejlesztés a mozgás.

Rendszeres egészségfejlesztő mozgás a gyermek számára életszükséglet, a testi és mozgásfejlesztés a személyiség, a pszicho motoros készségek és képességek sokoldalú fejlődését szolgálja. Nemcsak a testnevelés keretein belül, hanem az egész napi tevékenységbe szervesen illeszkedik és az egész óvodáskor időszakában jelentős szerepet tölt be.

Ebben az életkorban leginkább a mozgás a tevékenység által szerzik információkat környezetükről.

Az óvodás kor a természetes hely, - helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgás koordináció fejlődésének intenzív szakasza, melyet változatos gyakorlati formákkal, játékokkal segítünk elő. Így biztosítjuk a mozgás és értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

Óvodás korban a testnevelés fontos szerepet játszik az *egészség megóvásában*, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. **A gondozás, az egészséges életmódra** nevelés hatását felerősíti, kiegészíti. A 3-8 éves gyermek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el rendszeres, játékban gazdag, megfelelő terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül.

Célunk:

- Az egészség megóvása, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartása, testedzés.
- A mozgáskedv felkeltése, fenntartása, a mozgásigény kielégítése, az óvodás gyermekek testi képességeinek sokoldalú fejlesztése. Mozgástapasztalataink bővítése, harmonikus, összerendezett mozgásának fejlesztése. Testi képességeik fejlesztése, egészségük megóvása.
- Személyiségtulajdonságaik alakítása.
- **Az egyéni harmonikus személyiségfejlődés elősegítése a mozgásban rejlő gazdag képességfejlesztési és nevelési lehetőség által. A fejlesztésen túl elvünk, hogy a**

mozgás örömteli játékos feszültséget, oldó tevékenységet jelentsen a gyermek számára

- Specifikusan megválasztott mozgásokkal az agy idegrendszeri fejlődésének, érésének tervezett elősegítése.

Feladatunk:

- a mozgás megszerettetése; rendszeres mozgással **egészséges életvitel kialakítása**
- **mozgásos játékok rendszeres alkalmazása**
- az egyéni fejlettség rendszeres mérése és dokumentálása,
- a természetes mozgáskedv fenntartása és kielégítése
- a fejlődés figyelembevételével személyre szóló feladat adás,
- állóképesség fejlesztése
- speciális feladatokhoz megfelelő körülmények és eszközök biztosítása,
- a gyermeki önállóság tiszteletben tartása,
- a gyermek egyéni értékeinek felfedeztetése, önbizalmának megerősítése, pozitív énképének kialakítása.
- A mozgások, a szem – kéz – láb koordináció fejlesztése
- Mozgásfejlesztésünk alapja, hogy a gyermekek egyéni sajátosságait figyelembe véve biztosítjuk a spontán mozgáslehetőségeket, **minden gyermek számára.**
- A pozitívumokat kiemelve biztatjuk a gyermeket az esztétikus mozgás kivitelezésére.
- A foglalkozások szervezésénél fontos, hogy a gyermekek folyamatosan mozogjanak.
- A foglalkozások anyagát döntően a természetes mozgások gyakorlatai képezik, kiegészítve az atlétikai és tornagyakorlatok elemeivel. A mozgásanyag tudatos megtervezésénél figyelembe kell venni a komplexitás elvét, illetve a speciális fejlesztési feladatokat (testséma, térérzékelés, egyensúlyérzékelés, finommotorika, **anyanyelvi nevelés**).
- A feladatok végrehajtásánál nem a tökéletes kivitelezés az elsődleges cél, hanem olyan készségek, képességek kialakítása, amelyek majd elősegítik a pontosabb mozgás elvégzését.

- A tervezésnél figyelembe kell venni a csoport és az **egyén szükségleteit, képességét és fejlettségét**, ehhez igazodva kell eldönteni az egyes mozgásformák ismétlésének számát.
- törekednünk kell a kognitív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására a szabad levegőn

A testséma fejlődése összekapcsolódik a mozgásfejlődéssel. A környezetről szerzett tapintásos, hallási és vizuális ingerek, illetve ezek összerendezése révén alakul ki, és határozza meg a személyiség alakulását, formálódását. A testséma kialakulása hatással van az alapvető téri irányok tudatosulására a térészlelés kialakulására.

A mozgásban (mozgáson keresztül) szerzett sikerélmény megnyugtatja, örömmézzel tölti el a gyermeket (Nem kényszerítik beszédre - utánzással, nonverbális megnyilvánulásokkal megérteti magát.) Közben fejlődik passzív szókinccse, figyelme, képzelete, ritmusérzéke, gesztus világa - és ez visszahat a verbális kifejező eszközökre (aktív szókinccs), mely fejleszti a gyermek kommunikációs készségét is. A rendszeres mozgás során fejlődnek a gyermek testi (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), szociális (**képes a társakra figyelni** együtt mozogni, alkalmazkodni), és értelmi képességei. A különböző kéziszerek használatával segítjük a gyermek és az őt körülvevő tér megismerését, oldjuk gátlásait. Mozgásuk **harmonikusabb, összerendezettebb lesz, mind kis-, mind nagymozgások terén, mozgás végrehajtása fegyelmezettebb.**

A mozgásfejlesztés két területe

1. A szabad játékban, szabad mozgás közben.
2. Testnevelési foglalkozásokon.

Szabad mozgástevékenység

A szabadban végzett mozgásnak fontos élettani hatása van.

A spontán, szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenység kiegészíti az irányított tevékenységeket.

Az óvodás gyermek mozgásos tevékenységét, mozgásos játékát, a mozgástér kialakítását, az eszközök kiválasztását mindig a gyermek életkorához, általános fejlettségéhez igazodva tervezzük meg.

3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni, amire lehetőség van a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem - kéz - láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. Ezt szolgálják a különböző céldobó játékok, ugróiskola, ugrókötelezés.

Az egyensúlyérzék fejlesztése a szabad játékban leginkább a hintázó, ringató, görgő mozgások közben történik (libikóka, pörgőhinta). A teremben: Body Roll, ugróasztal, lépegető teknős.

5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére fektetünk nagy hangsúlyt. A játékban is sok lehetőség nyílik a spontán fejlesztésre, pl.: ábrázolási technikák gyakorlása (tépés, vágás, varrás, gyöngyfűzés).

Udvarunkon kitűnő mozgásfejlesztő eszközök találhatóak:

- mászókáék
- hinták
- csúszda
- láncos függeszkedő
- mászóháló
- gyűrű
- autógumik.

Mindezeket kiegészítjük a Greiswald egy-egy elemével, kivisszük a labdákat, ugróköteleket, karikákat, valamint a testnevelés foglalkozások egyéb eszközeit is.

A készen kapható drága eszközöket igyekszünk helyettesíteni néhány ötlettel, vagy egyszerű, a természetben található és házilag készített eszközzel a szabad játéktevékenységben minden gyermek megtalálja azt a tevékenységet, amelyik fejlettségének és érdeklődésének leginkább megfelel.

Mivel a gyermekek mozgásigénye különböző, fontos, hogy az aktívabb mozgást és a mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelők megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni.

Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon

A foglalkozások anyaga: atlétikai, torna és játékjellegű feladatokból tevődik össze. A játékosságot alapvető eszközként értelmezzük. A szervezettség nem jelent kényszert.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolhassanak, és mindenki megtalálja a képességének megfelelő feladatot.

A testnevelési anyag elrendezésénél figyelembe vesszük a helyi adottságokat, az egyes foglalkozások tervezésénél a csoport fejlettségét. Törekszünk a kéziszeres gyakorlatokra, hiszen ezek jól szolgálják a fejlesztés célját, ugyanakkor változatosabbá is teszik a foglalkozást.

A 3-4 évesek testnevelési anyaga főként a természetes mozgásokat tartalmazza, ezért a nagymozgások fejlesztése a fő feladat, pl.: különböző járások, futás, csúszás, mászás talajon vagy színen. A foglalkozásokon, természetes módon ismerkednek meg testrészeikkel és azok funkcióival.

4-5 éves korban már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése, ezért olyan gyakorlatokat tervezünk, amikor különböző irányba végeznek mozgásokat, és különböző formákat mozognak be, pl.: futás, jelre sorakozás pad előtt, szökdelés hullámvonalban, elhelyezkedés különböző szereken, különböző formákban.

A testséma fejlesztésből kiemelkedő helyet kap az oldaliság tanítása.

Előtérbe kerül itt már az egyensúlyérzék és a szem – kéz – láb koordinációt fejlesztő gyakorlatsor.

Az 5-6-7 éveseknél az észlelés fejlesztése a legcélzottabb. Tervezhetünk feladatokat az alaklátás és formaállandóság fejlesztésére.

A finommozgás javítása új feladatként jelenik meg. Ez azért nagyon fontos, mert összerendezettség az írástanulás feltétele. Erre a célra jól használhatók a különböző botok, labdák, szalagok. Látják a bemutatott gyakorlatokat, haladják a tevékenység pontos megnevezését, ezáltal a keresztcsatornák fejlesztésére is lehetőség nyílik.

A mozgásfejlesztés feltételei

Hely: a csoportszobában is legyen olyan hely elkülönítve, ahol mozgásos játékot játszhatnak.

Eszköz: Body Roll, Trambolin, tornaszőnyeg, bordásfal, Greiswald stb.

Mozgásos játékok

Tanítsunk sok mozgásos játékot, népi játékot, labdajátékot, ugrókötelezést, futó-fogó játékot, versenyjátékokat.

Testnevelés az udvaron

Kihasználjuk az udvar adottságait, eszközeit feladatok végrehajtásához is használjuk, pl.: homokozó, csúszda, mászóka. Ahhoz, hogy az udvaron is sikeresek legyenek a foglalkozások, az éves kell átgondolni a lehetőségeket és szempontokat.

Mindennapi frissítő torna

A testnevelés szerves része, naponta legalább egyszer megszervezzük 10-20 percben. Ennek napirendbe illesztését mindenki maga dönti el. Ha lehetőség van rá, ezt is a szabadban tartjuk. Anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kielégítve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Igénylik és szeretik a mozgást, mozgásos játékokat.

Jó fizikai állóképességű, teherbírású gyermekekké válnak.

Nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyérzékük kialakult.

Mozgásuk összerendezett.

Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.

Betartják a felállított szabályokat.

Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.

Képesek biztonságosan mozogni környezetükben.

Gyógy testnevelés:

Az óvodás gyerekek körében is sajnos évről évre nő a kezdődő mozgásszervi elváltozások aránya. Ezek korai kiszűrése után a megfelelő korrekciós torna lehet az egyedüli lehetséges módszer arra, hogy ezek az elváltozások ne alakuljanak át deformitássá. Az elváltozások közül leggyakoribbak a talpboltozat süllyedése, hanyagtartás, helytelen testtartás. Szerencsére az elmúlt 3 évben, néhány mellkasi elváltozástól eltekintve óvodásaink körében komolyabb deformitással nem találkoztunk. A gyógy testnevelési foglalkozásokon szívesen vesznek részt a gyerekek, hiszen játékosan végezzük azokat a gyakorlatokat, amelyek segítik problémájuk megoldását. Sajnos lehetőségeink behatároltak, hely, eszköz hiányában.

Preventív fejlesztő eszközök

- masszírozó párna, gimnasztikai labda, babzsák

Mozgásfejlesztő eszközök

- tornaszőnyeg, tüskelabda, függőhinta, gördeszka, Bady-roll, billenő rács

Motoros koordinációt fejlesztő eszközök

- tornabot szett, ugródoboz, létra, kézi súlyzó, lábsúlyzó, tornaszalag, padok, számolyok

Terápiás fejlesztő eszközök

- fiziolabda, zsinóros labda

Ezen eszközök segítségével még hatékonyabb munkát tudnánk végezni, mint a prevenció, mint a meglévő elváltozások helyreállítása terén.

Gyógy testnevelő feladata:

- Prevenció
- Korrekció

IV. 6. Munkatevékenység

Az óvodás gyermek számára a **munka** – játék és *motoros, cselekvő tanulás*. Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek megteremtését. A munkatevékenység fejlesztő hatása igen nagy. A gyermek önkéntességét, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését használjuk fel nevelési céljaink eléréséhez. Mindennapi munkálkodásuk során egyre több információ és tapasztalat birtokába jutnak az őket körülvevő világról. A tevékenységek az idő folyamán egyre önállóbbá válnak, közben alakul a gyermek szociális magatartása, társas kapcsolata, önismerete. A munka végzése közben az óvónő céltudatos irányításával a gyermekek megfigyeléseket végeznek, **cselekednek, ennek segítségével tapasztalatot-ismeretet** szereznek természeti és társadalmi környezetükről. Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelenti. A munka hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez.

Minden gyermek a képességeinek megfelelő munkafeladatot kap, egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A munka a napi tevékenységek természetes részét alkotja. Valamennyi munkajellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolják, ezzel segítjük elő a **nemek társadalmi egyenlőségét.**

Munka jellegű játékos tevékenységgel az óvodába bekerülő gyermek az önkiszolgálás terén találkozik.

- Később az óvodai munka a közösségért végzett tevékenység (naposság, növény és állatgondozás), a csoport mindennapi életével kapcsolatos munkák, segítség az óvodapedagógusnak és más óvodai dolgozónak. Fontos, hogy biztosítsunk a gyermek számára rendszeres és folyamatos tevékenységeket.
- A megfelelő eszközök, egyéb feltételek biztosításával lehetőséget adunk arra, hogy teendőiket önállóan, **saját képességeik** szerint végezzék.
- **El- és felismerje saját és mások munkájának fontosságát, jelentőségét.**

Célunk

A gyermek felnőtt korára jól szocializált, munkát szerető emberré váljon.

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatát.

Munkavégzés által a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése.

Feladatunk:

- A társas kapcsolatok alakulásának elősegítése, az akarati tulajdonságok fejlődésének elősegítése (felelősségérzet, kitartás, kötelességteljesítés gyakorlása), célirányos figyelmének alakítása, ön- és közösségi értékelés kialakítása.
- Minden gyermeknek biztosítjuk, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet, amit a **gyermek korához, fejlettségéhez, képességeihez mérten önállóan is el tud végezni.**
- Folyamatosan biztosítjuk a munkatevékenységhez szükséges munkaeszközöket.
- A munkaeszközök a gyermek számára **bármikor hozzáférhetőek.**
- Biztosítjuk a lehetőséget a gyermek számára, az őt érdeklő munkatevékenység elvégzésére még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek összhangban.
- Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek és teljes önállósággal, szívesen végezhesék azokat.
- Legyenek rendszeres, visszatérő feladatok, amiket gyakorolhat a gyermek,
- **Jól érthető, reális, fejlesztő** értékelés, az óvodapedagógus megértő, nyugodt magatartása (példája), megfelelő légkört teremt az **aktív tevékenységhez.**

Az óvodában elsősorban a közösségért végett tevékenység, amely magába foglalja a naposságot, a mindennapi élettel kapcsolatos alkalomszerű munkákat, a környezet és növénygondozást. Ezáltal fejlődnek a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok, mint például: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság. A szervezésnél mindig figyelembe kell venni a csoport összetételét, fejlettségi szintjét. Legyen minden gyermeknek feladata, de egyiket se terheljük túl.

Munkálkodásuk közben egyre több tapasztalat birtokába jutnak az őket körülvevő világról. A feladatok elvégzése során nemcsak az eszközök álszerű használatát tanulják meg, hanem közben természetes módon fejlődnek.

A gyermekek minél többször éljék át a munka örömét, szépségét, nehézségét.

Az óvónő értékelése legyen mindig buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Munka jellegű tevékenységek

1. Önkiszolgálás: (3-4 évesek)

- A gyermek saját személyével kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendiségével ismerkedik meg a felnőttek (óvónő, dajka) segítségével. Megtanulja az öltözködés, tisztálkodás, kultúrált étkezés stb. szokásait.
- Őket is bevonjuk az alkalmoszerű munkába, pl.: játékok elrakása, tisztítása, a csoportszoba díszítése.
- **Az SNI-s gyermekek önkiszolgálására külön figyelmet fordítunk. Konkrét segítségnyújtással tanítjuk meg az ezzel kapcsolatos feladatokat. /pl. játék elrakásánál a játékok helyét többször megmutatjuk, együtt tesszük el őket /**
- **Öltözködésnél rávezetjük őket a megfelelő sorrend elsajátítására. Több időt hagyunk számukra.**

2. Naposi munka

- Az óvodai munkavégzés fejlettebb foka. Közösségi megbízatás, közösségért végzett tevékenység. Feladattudatot feltételez.
- Ez jelenti:
- az étkezéssel kapcsolatos teendőket,
- a takarítást, a csoportszoba, és a környezet tisztaságának megóvását,
- segítség a különböző tevékenységek, foglalkozások előkészítése során,
- a növénygondozást,
- segítség a kisebbeknek.
- **Az SNI- gyermekeknek a konkrét feladatot segítséggel végezzék. Több időt biztosítunk számukra, a munka sorrendjét többször ismételjük**

3. Alkalomszerű munkák

- Egy része, időről- időre szabályosan ismétlődik, tehát tervezhető, másik része esetleges.
- A környezet rendjének biztosítása.
- Az óvónőnek való segítség.
- Egymásnak való segítség.
- Ajándékkészítés.
- Egyéb megbízatások.
- **Az alkalomszerű munkákba is bevonjuk az SNI-s gyermekeket Nagy jelentőségű, hogy ők is érezzék, hogy munkájukra szükség van. A munkatevékenység kiválasztásában differenciálunk. Olyan feladatokat választunk számukra, amelyek végrehajtása örömet, sikerélményt jelent. Ezáltal önbizalmuk fejlődését segítjük elő.**

4. Növény és állatgondozás

a) Udvaron: (virágoskert, veteményeskert) etetés, itatás megfelelő eszközökkel, az életfeltételek biztosítása.

b) Csoportszobában:

- Élősarok: évszakonként változó, közösen gyűjtött termések, magvak, növények elhelyezése.
- Tavasszal: csíráztatás, rügyezettetés, öntözés.
- Ősszel: betakarítás, őszi levelek felseprése, gereblyézés.
- Télen: hóseprés, hólapátolás.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

A rájuk bízott feladatokat szívesen elvégzik.

Figyelnek a környezetük és saját maguk rendezettségére.

A növényeket, állatokat szeretettel gondozzák.

Megtanulják az eszközök, szerszámok célszerű és biztonságos használatát.

A munka során kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik az önbizalmuk, feladattudatuk.

A közös munka segíti a társas kapcsolatok alakulását.

Örömmel készítenek ajándékot szüleiknek, testvéreiknek, társaiknak.

Elfogadja társai ötleteit, javaslatait, képes alkalmazkodni társaikhoz,

Képes a szabályok betartására, szokások követésére,

Saját és társai munkáját megbecsüli, vigyáz rájuk

IV. 7. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő-felhasználási lehetőségek közötti szabad választás.

Ez is öntevékenység, ez is döntés.

Célunk

A szabad, autonóm, kreatív egyéniség kialakítása.

Megtanítani a gyermeket arra, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

Feladatunk

Törekszünk a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.

Nagyobb mozgás,- és tevékenységi teret teremtük a gyermekeknek.

Bővítjük a választásra felkínált tevékenységek listáját.

Segítjük a magunk és a gyermekek alkotta eszközökkel a gyermek fantáziájának fejlődését.

Pihenőidőben és a délután folyamán keresünk és kínálunk lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciál gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdni.

Az óvodában sajátosan értelmezzük a szabadidős tevékenységet.

Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek. Elsősorban a délutáni időszakban jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül (pl.: bábozás, festés, rajzolás, mintázás, zene- tánc, játéktanulás, társasjáték, filmvetítés, mese-vers, barkácsolás, szövés, fonás, varrás stb.) szabadon választhassanak. A döntést nehezíti, hogy a szabad választási lehetőség az egyik csoportból a másik csoportba való átlépést is lehetővé teszi.

Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket. A gyermekek napi életében ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésre igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. A csoportok elszigetelésének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkészség és döntési képesség kifejlődését. Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

A német nemzetiségi nevelés célkitűzései, feladatai:

A kisebbségi óvodai nevelés célja:

A kisebbség nyelvének, kultúrájának megismerése, elsajátítása, a hagyományok, szokások átörökítése, a gyermek nyelvi környezetének biztosítása és felkészítése a kisebbségi nyelv iskolai tanulására.

A kisebbségi nyelvi nevelés az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a kisebbség nyelvének megismerését, elsajátítását, fejlesztését szolgálja.

A német nemzetiségi nevelés feladata:

- A gyermek számára anyanyelvi környezet biztosítása
- Ápolja és fejlessze a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat
- A gyermekekben pozitív érzelmi viszony alakuljon ki a kisebbség nyelve, kultúrája iránt
- Segítse a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését
- A nyelv megszerettetése és hangzásvilágának megismerése
- A hétköznapi kommunikációs, nyelvi szituációs témakörökben, tevékenységekben beszélgetések elsajátítása
- A német kultúra és hagyományörzés iránti érdeklődés felkeltése, tudatos ápolása
- A gyermekeket a 3-4 éves nevelési folyamatban sokoldalú képességfejlesztéssel a német nyelvi szintű szituatív beszédig kell eljuttatni

Az óvodai nevelés során törekedni kell arra, hogy minél teljesebbé váljon a német nyelven folyó kommunikáció. A kisebbségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezze meg a nyelv elsajátítását.

Alapelvek :

- A gyermekcsoportban a gyermeki személyiség optimális fejlődése a játéktevékenységen belül spontán és irányított tanulással, valamint az egyéb tevékenységi formákkal biztosított.

- kényszer nélkül vegyenek részt a nyelvi szituációkban
- az óvodapedagógus modellként áll a gyermek előtt, így utánzás révén érjük el a német nyelv iránti pozitív hatást
- a német népi kultúrából válogatjuk az anyagot
- a szülőkkel nagyszülőkkel szorosán együttműködünk, segítünk nekik is megismerni a német ajkúak életét, hagyományait
- A gyermeknek az együttes tevékenység, a mozgás, a szerepjáték iránti igényéhez az óvónő természetes légkörben teremtheti meg a csoportban az együtt játszás, a szabad játszás, a közös irányított játék feltételeit.
- A különböző játékfajtákba ágyazott élmények megfelelő érzelmi telítettséget biztosítanak a csoportban valamennyi gyermek számára
- Az életkornak megfelelő mozgáskultúra elsajátítása is alapja, hogy a gyermek vidám, kiegyensúlyozott, érdeklődő és tevékeny legyen
- A korai kétnyelvűség a gyermeki kifejezőkészség gyorsabb fejlődésében, az egészséges alkalmazkodóképesség kialakulásában és a gyermek problémamegoldó gondolkodásában is megmutatkozik

Feladataink a német nemzetiségi nevelés során:

- A gyermekek ismerkedjenek meg a kisebbségi szokásokkal, hagyományokkal és a tárgyi kultúra értékeivel, tanulják meg azok tiszteletét, és megbecsülését
- Ismerjenek meg a német kultúrából merített dalokat, meséket, mondókákat, verseket, népi játékokat
- Örömmel vegyenek részt a kezdeményezéseken, kapcsolódjanak be a mindennapi tevékenységek során alkalmazott szituációs játékokba, érdeklődésüket keltse fel a német nyelvre jellemző fonetikai sajátosság
- Ragadjanak meg minden alkalmat a nyelv és a helyes kiejtés gyakorlására
- Az elsajátított alapokra épülve bővüljön szókincsük, tisztán, jól artikulálva ejtsék a szavakat
- Rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítsa az utánzáson alapuló nyelvtanulást
- Az élménynyújtás hatékonysága érdekében minél több szemléltető eszközt használjon

- Az eszközök és módszerek mellett szükség van a megfelelő környezet, légkör kialakítására, melyek a gyermeket nyelvhasználatra ösztönzik

A kisebbségi nyelven és a magyar nyelven történő nevelés egymásra épül, egy síkon zajlik.

(téma, feldolgozási mód)

A nemzetiségi nevelés folyamatában a tanulás és a játék szoros kapcsolatban áll. Azonos alapokra vezethető vissza, olyan közös ismertető jegyeik vannak, mint a szabad akarat, aktivitás, magabiztosság, fantázia, ismétlés a megismerések alkalmazása, szabályok.

A tanulás megszervezésének módja a kétnyelvű csoportban:

- A szabad játék alatt megfelelő feltételek biztosítása
- Az óvónő modell személyén keresztül
- Kezdeményezéseken, foglalkozásokon át

A nyelvi nevelés tanulási lépései:

Az óvodai nevelés első percétől a gyermek fokozatosan szembesüljön a német nyelvvel, ezáltal alakuljon ki az igazi megértés.

Az óvodapedagógus mintát ad a helyes kiejtésre, nyelvi kifejezésre.

Minden tevékenységformánál a szituáció és cselekvésközpontúság áll az előtérben.

A gyermekeket a másság elfogadására neveljük, a nemzetiségi szokások és kultúra megismerésével alakuljon ki és erősödjön nemzeti identitástudatuk.

A gyermekek gondozásában nevelésében részt vevő felnőttek minél többször használják a német nyelvet a gondozási tevékenységre irányuló utasítások, illetve udvariassági szokások és köszönési formák alkalmazásával.

A kisebbségi szókincs tartalma:

Csoportszobában: játékok, bútorok, használati tárgyak, eszközök neve, étkezéssel kapcsolatos eszközök ételek neve

Öltözőben: az öltözést kísérő cselekvések, testrészek, ruhadarabok neve

Mosdóban: használati tárgyak, kézmosás, fogápolás, fésülködés, WC használatot kísérő párbeszédű szituációk

Udvaron: Játék eszközök, az udvaron található tárgyak, növények, cselekvési lehetőségek, időjárás jellemzők

Érzelmi nevelés, társas kapcsolatok: az alapvető udvariassági szokások kifejezése, megszólítás, kérés bemutatkozás, köszönés, megköszönés, köszöntés

A kisebbségi szókinccs lehetséges tartalma a tevékenységekben:

Játék: szerepjáték, bábjáték, nyelvi didaktikus játékok

Mese-vers: mondókák, versek mesék rigmusok szólások

A kisebbségi kultúrkincsből azokat a tartalmakat közvetítjük, ami a gyermekek kisebbségi identitását alakítja.

Ének-zene, énekes játék, zenehallgatás: rigmusok, mondókák, énekek, dalos játékok

A kisebbségi kultúrából válogatva segítjük a kisebbség nyelvének elterjedését.

Környezeti nevelés: növények, állatok, emberek, évszakok jellemzői, tárgyak, helyi nevezetességek

Kisebbségi szokások, kultúra, népviseleti hagyományok, tárgyi jellemzők megismertetése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekben kialakul a pozitív viszony a kisebbség kultúrája és nyelve iránt
- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a kisebbség nyelvén közvetíteni
- szívesen ismételtetik a megtanult szavakat, mondókákat, dalokat
- gyakran használnak német kifejezést a beszélgetések során
- élvezettel hallgatják a nemzetiségi dalokat, zenét
- örömmel ismerkednek a nemzetiségi népszokásokkal, hagyományokkal
- örömmel mutatják szüleiknek, más felnőtteknek a kisebbségi nyelven tanultakat

Tevékenységszabványok:

1. Játék és tanulási tevékenység

A legjobb kommunikációs helyzet a játék. Élményekben gazdag környezetben a gyermek önkéntelenül spontán tapasztalatokat szerez. Képeskönyvek nézegetése közben,

kártyázásnál, társasozásnál, öltözködésnél, mosakodásnál, udvaron, mozgásos játékoknál a gyermek sok új fogalmat tanul, passzív szókincse gyarapszik.

2. Munkatevékenység

A napirendbe épülő folyamatoknál is a német nyelvet részesítjük előnyben (naposság virágok öntözése)

3. Természet társadalom, ember

Élményt nyújtó kirándulások, séták során fejlődik a gyermek szókincse, megismer szófordulatokat, amiket később más-más szituációban felhasznál

4. Mese-vers, dramatizálás bábozás

A legfontosabb tényező az irodalmi élmény nyújtása. A verseket a népi irodalomból merítjük, melynek tartalma könnyen érthető, vidám, közel áll a gyermek életéhez.

Gyakran használunk szemléltető eszközöket, képeket.

Lehetőség szerint a verseket, mondókákat mozgással kapcsoljuk össze.

Ügyelünk a szép kiejtésre, ritmusra, zeneiségre.

5. Vizuális tevékenység

A már nyelvileg fejlett gyermeknél német nyelven vezethetjük le az egyes tevékenységeket. PL. színek gyakorlása, tárgyak megnevezése.

A fő hangsúlyt a technikák széles skálájának bemutatására, kipróbálására fektetjük, továbbá az esztétikai érzékenységet fejlesztjük.

6. Ének-zene, énekes játék

Elsődleges feladatunk a zenei nevelésben, hogy a gyermekek minél több zenei élményhez jussanak kisebbségi nyelven is. A német kultúrából összegyűjtött dalokból, énekes játékokból, körjátékokból választjuk ki a gyermekdalokat, játékokat és a zenehallgatásra szánt dalokat.

Az idősebb gyermekeknél a zenei képességfejlesztés is folyhat német nyelven.

A nap folyamán többször hallgathatnak német dalokat, melyek számát évről évre bővítjük. Ünnepek alkalmával bemutathatják a tanult dalokat, verseket, mondókákat.

7. Mindennapi testnevelés

A mozgásos, szabályjátékokkal színesített testnevelés német nyelven is folyhat. A fogalmakat, tornagyakorlatokat, játékokat először magyarul, majd német nyelven sajátítják el, A fogalmak megismerését az óvodapedagógus „előre mutató” mozdulatai segítik. Így a testi fejlesztés mellett a kiejtés és a szókincs is fejlődik.

Tehetséggondozás az óvodában

A tehetséges gyermek kiszűrésének módjai közül az alábbiakat alkalmazzuk, igazodva az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaihoz:

- esetmegfigyelés
- személyiség megfigyelés
- tehetségdiagnosztikai mérések (bemeneti és kimeneti szintmérés,) kreativitás motiváció, intelligencia területen

A tehetséggondozás célja:

- felismerni, felmérni a tehetséget és megjelenési formáit
- segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben
- kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit, erős oldalának fejlesztése
- a tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi- akarati éretlenség)
- megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása
- tárgyi feltételek biztosítása

Feladataink:

- sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyerekeknek érdeklődési irányaik megismerésében
- egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- a gyermek pozitív én tudatának kialakítása és erősítése
- elfogadó és támogató környezet kialakítása
- a tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel
- a pedagógusok továbbképzésének biztosítása e területen
- partneri kapcsolat tehetségfejlesztési szakértővel a tehetséges gyermek fejlesztésének érdekében
- a szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka megvalósítására

V. Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. Törvény 2§(3) bekezdése értelmében „a gyermek családban történő nevelkedését segítő ellátást a gyermek és családja helyzetéhez, szükségleteihez igazodóan kell nyújtani”

Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

Társadalmi gazdasági körülményei miatt egyre gyakrabban találkozunk óvodánkban is hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekekkel, családokkal. Ezek a gyermekek kiemelt figyelmet, törődést igényelnek, gyakran eltérő módszereket kell alkalmaznunk esetükben, mint a csoport többi tagjánál. Ahhoz, hogy megértsük, elfogadjuk és alakítani tudjuk személyiségüket, elengedhetetlen, hogy megismerjük a családi hátteret.

A hátrányos helyzetű gyermekeknél találkozunk rossz lakáskörülményekkel, rossz anyagi helyzettel, vagy a szülő kifogásolható életvitelével, a gyermek testi-lelki elhanyagolásával. Ezért tartjuk fontosnak a családok megismerését már a gyermek óvodába lépése előtt, így az esetekre felkészülten tudunk rövid időn belül reagálni.

A gyermekvédelem célja: a gyermeki jogok védelme és érvényesülésének biztosítása

feladata: probléma megelőzés és - kezelés.

Hátrányos helyzetű gyermek az akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelmébe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi segítyt folyósítanak.

Köz. okt. törv. 121§(1) 14.

A veszélyeztetettség olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, mely a gyermeket testi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében gátolja, illetve akadályozza. A veszélyeztetettség főbb okai anyagi, szociális, erkölcsi és egészségügyi tényezőkből tevődnek össze. Bármely ok nyilvánvaló megléte egy családban alátámasztja a veszélyeztetettség kategóriáját.

„amikor olyan sérülés következik be az egyébként teljesen ép és normális gyermek személyiségében, amelynek fel nem számolása helyrehozhatatlan törést jelent további fejlődésében.”

Mindezeket a gyermekvédelmi feladatokat a titoktartási és az adatközlési kötelezettségnek megfelelően végezzük.

A gyermekvédelem óvodai területe: a **probléma megelőzés** és a **probléma jelzés**.

Az óvodapedagógus kiemelt figyelmet fordítson azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, hátrányok gátolják.

Tartsa szem előtt, hogy óvodáskorban a hátrányok mindenekelőtt a gyermek érzelmeit érintik (pl.: szeretet, a gondoskodás hiánya, durva illetve elutasító bánásmód, stb.).

Az óvoda és a család jó kapcsolatában fontos, hogy a problémákat kölcsönös bizalommal tudjuk feltárni és a megoldásban segítséget kérni illetve találni. Ehhez létfontosságú a biztonságot, meleg érzelmi légkört, élményeket, tapasztalatokat, rendszerességet biztosító egész napos óvodai élet. - Hangsúlyozott figyelmet fordítunk a környezettanulmányok elkészítésére az óvodába lépés előtt. Ha megismerjük a családi hátteret, a szociális körülményeket, képet kapunk arról, hogy kinek van szüksége segítségre, étkezési támogatásra.

Amennyiben szükséges a megfelelő gyermekvédelmi szervezet segítségét kérjük, illetve értesítjük a problémáról.

Az óvodapedagógusok segítik a szülőket, hogy az óvodai élet szabályait megismerjék, beszélgetések során segítséget kapjanak a gyermeknevelés kérdéseire.

Feladataink:

Az esélyegyenlőtlenség óvodán belüli megszüntetése.

Az esélyegyenlőség biztosítása a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Kiemelt feladatként kezeljük: feltárni a problémákat, hiányosságokat, kiszűrni a veszélyeztetett gyermekeket és a problémák megoldásában együttműködni a különböző szervekkel, kiemelten a Gyermekjóléti Szolgálattal.

Szociális hátrányt enyhítő tevékenységek: pl. egyéni képességfejlesztés.

Rendszeres óvodalátogatásra ösztönzés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Figyeljen fel a gyermekek problémáira a csoportjában.
- Folyamatosan tájékoztassa a szülőt a gyermek fejlődéséről.
- Rendszeresen tájékozódjon a családban történő fontos eseményekről.
- Szükség esetén a gyermekvédelmi felelőssel együtt keressenek megoldást a problémára.
- A Gyermekjóléti Szolgálattal az aktuális feladatok megbeszélése, megoldásuk nyomon követése,
- Segítség nyújtása az arra rászoruló gyermeknek, ill. a családnak, a támogatási lehetőségek, kérelem benyújtás módjának, megismertetésével,
- A gyermekvédelmi esetek nyomon követése, dokumentáció kezelése.
- Biztosítani tudjuk a megfelelő életkori, s egyéni fejlettséghez szükséges tanulást.
- Feltárni a hátrányos helyzet okait (alacsony jövedelem, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje), és a veszélyeztetettség okait (a hátrányos helyzetnél felsoroltak halmozottan, valamint az elhanyagoló nevelés, gondozás, italozó életmód, megromlott családi kapcsolatok, italozás).
- Környezettanulmány végzése
- Ezen gyermekek differenciált fejlesztése.
- Folyamatosan tájékoztassa a szülőt a gyermek fejlődéséről
- Rendszeresen tájékozódjon a családban történő fontos eseményekről
- Együttműködés a családdal és a társszervezetekkel (védőnő, orvos stb.)
- Nagyobb hangsúlyt kap a családlátogatás

Az óvodavezető feladata:

- A gyermekvédelmi feladatok nyomon követése és koordinálása.
- A szülők tájékoztatása a lehetséges támogatási, segítségnyújtási lehetőségekről.
- A gyermekvédelmi felelős beszámolója, jelzései alapján a szükséges intézkedések megtétele a Gyermekvédelmi szervezetek felé.
- A gyermekvédelmi tevékenységekhez a feltételek biztosítása.
- A törvények és rendeletek naprakész ismerete és alkalmazása.

- Az étkezési kedvezmények meghatározása- a törvény és az önkormányzati rendeleteknek megfelelően, valamint azok dokumentálása.
- Azon szülők írásban való felszólítása 2 alkalommal, akiknek hátrányos helyzetű gyermeke nem látogatja az óvodát.
- Továbbítani a megfelelő fórumok felé a problémás eseteket.

Módszertani alapelveink:

- Alapvető gyermeki jogok teljes tiszteletben tartása.
- Kiinduló alapunk az ENSZ által 1992-ben deklarált közlemény, mely meghatározza számunkra a legfontosabb szabályokat, alapelveket.
- Fontos számunkra, hogy:
  - gyermekeinket különleges védelem illesse meg
  - egészségesen fejlődjenek
  - személyiségük harmonikusan fejlődjön, szeretetben növekedjenek

VI. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Óvodánk részt vesz a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű – az egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő beszéd fogyatékos gyermekek óvodai nevelésében, amennyiben intézményünk a kijelölt óvoda.

Óvodai nevelési programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- A habilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvónők és dajkák vesznek részt.
- Habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az óvodai pedagógiai programba, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített „Egyéni fejlesztési terv” szerint.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük – így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.

- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiséjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

A habilitáció általános célja:

- a sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása

A habilitáció fő területei:

- az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vesztibuláris, kinezteziás- fejlesztése
- a motoros készségek fejlesztése
- a beszéd-és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával
- a szociális készségek fejlesztése
- a kognitív készségek fejlesztése
- az önellátás készségeinek fejlesztése
- A habilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

Célunk: A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelésének segítése, a közösségbe való beillesztése A fogyatékból fakadó hiányzó vagy sérült funkció helyreállítása, a meglévők bevonása, egyensúlyának kialakítása, speciális eszközök elfogadtatása, használatának megtanítása.

Feladatunk: Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítása, a gyermek számára *egészségügyi és pedagógiai habilitációs* és rehabilitációs ellátás biztosítása a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata szerint.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

- Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.
- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadó, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.
- Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, ezt a szakvélemény megállapítja.

Óvodánk külön gondot fordít arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdésében. Pedagógusaink rendelkeznek olyan magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal, hogy eredményes legyen sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságához igazodó, szakképzettséggel rendelkező, az integrált nevelésben tapasztalatokkal rendelkező fejlesztő-gyógypedagógus végzi.

Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő pedagógusok felkészítésére, a sajátos teendők ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, a szülőkkel való kapcsolattartás terén is, szükség szerint.

Óvodánk helyi sajátosságainál fogva a következő feladatokat tudja felvállalni:

- Biztosítjuk óvodai nevelésünkben, hogy a gyermekek fogadják el a különbözőséget.
- A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) súlyos látási és hallási fogyatékos gyermekek nevelését a személyi és tárgyi feltételek hiánya miatt megvalósítani nem tudjuk.
- Az enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, autizmus spektrum, illetve magatartási zavarban szenvedő gyermekek nevelését tudjuk biztosítani oly módon, hogy a fejleszhetőségről kikérjük a gyógypedagógiai, -orvosi, -pszichológiai komplex vizsgálatot. / Nevelési Tanácsadó Mosonmagyaróvár, Szakértői és Rehabilitációs Bizottság Győr /

VII. Az óvoda kapcsolatrendszere

VII. 1./ Óvoda – család

Óvodánkban arra törekszünk, hogy a szülők meglegedésére a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, szocializáljuk, neveljük, fejlesszük a gyermekeket.

A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük a nevelői felfogásunkat, programunk célját, feladatát.

Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési eljárásokat, szokásokat megismerjük.

Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés.

A gyermek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel.

Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget.

Óvodánk nyitott, a szülők bármikor betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe.

Tájékozódhatnak az iskolába készülő gyermek aktuális fejlettségi szintjéről.

A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg.

A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatóak legyünk.

Nyílt napot és szervezünk, hogy az új gyerekek óvodakezdés előtt megismerkedjenek az óvoda dolgozóival, légkörével, játékaival. Ez segíti az óvodai életbe való beilleszkedést,

A beszoktatás folyamatosan történik a szülő közreműködésével, segítve a problémamentes beilleszkedést.

A szeptemberi hónapban nemcsak az új gyerekek beszoktatása, hanem a régi gyermekeink visszaszoktatása is feladat,

A nevelési év folyamán többször is alkalmat biztosítunk, hogy a szülők betekintést nyerjenek az óvoda életébe, igényük szerint megbeszélhessék problémáikat a pedagógussal, tájékoztatást kapjanak gyermekük fejlődéséről,

Szülői Munkaközösség működik az óvodában, csoportonként három szülő képviseli a szülők és gyerekek érdekeit, véleményét, rendszeres kapcsolatban áll az óvodavezetővel.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait és ehhez igazítjuk a megfelelő segítségnyújtást, érvényesítve az intervenciós gyakorlatot. Szükség szerint igénybe vehetik a logopédus, pszichológus, gyermekjóléti szolgálat segítségét.

A kapcsolattartás formái

- Beiratkozás: az első személyes kapcsolat felvétele
- Szülői értekezletek: egészségügyi, pedagógiai, pszichológiai előadásokat szervezünk
- Napi kapcsolattartás
- Közös ünnepek: Farsang, Anyák napja, Évzáró
- Fogadóórák
- Szülők és a gyermekek jogainak megismertetése

VII. 2. Óvoda-iskola

Az óvoda – iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeinek neveljük és fejlesztjük. Arra törekszünk, hogy környezetünkben jól eligazodjanak, együttműködőek, kapcsolat teremtőek legyenek, és legyenek képesek az iskolai tanulmányok megkezdésére. Fontosnak tartjuk az óvodából iskolába való átmenet minél zökkenő mentesebbé tételét.

Visszacsatolást kérünk az igény / elégedettségmérés eredményeiről.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az iskolába menő gyermek aktuális fejlettségi szintjét és a fejlesztés feladatait tartalmazó dokumentumokat elérhetik a szülőtől.

Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő- és megtartó kapcsolatra törekszünk. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Az együttműködés formái

- Az iskolai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt
- Kölcsönös látogatások, ünnepélyeken való részvétel.
- Szülői értekezleten való kölcsönös részvétel.

VII. 3. Kapcsolat a fenntartóval

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi.

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések
- Óvodavezető beszámolója
- Intézmény-felügyelet
- Gazdálkodás

VII. 4. Óvoda- Közművelődési intézmények

Folyamatos és hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk

- Könyvtár megismerése
- Színházlátogatás
- Kiállítások megtekintése
- Gyermekműsorok
- Gyermekfoglalkozások

VII. 5. Óvoda- Egészségügy

- Alkalmankénti esetmegbeszélések
- Tájékoztató előadások szülőknek, gyermekeknek
- Évente orvosi vizsgálat minden csoportban
- Tanköteles korú gyermekek részére iskola alkalmassági vizsgálat
- Kötelező és speciális szűrővizsgálatok
- Védőnővel szoros együttműködés

VII. 6. Óvoda- Idősek

- Idősek Napja óvodás gyermekek részvételével, ajándékkészítés, műsor

VII. 7. Óvoda- Német Kisebbségi Önkormányzat

Hagyományteremtő kapcsolat

- Rendezvényeinken műsorral jelentkezünk

VII. 8. Óvoda- Megyei Pedagógiai Intézet

- Szakmai továbbképzések
- Szakmai tanácsadások

VII. 9. Óvoda- Nevelési Tanácsadó

Segítő szándékú hivatalos kapcsolat a megfelelő szakemberrel

- 5 éves korú gyermekeknél a dyslexia-prevenációs szűrővizsgálat elvégzése
- Logopédus heti rendszerességgel látogatja óvodánkat
- Pszichológus segítsége szükség szerint
- A gyermekeket mindig a szülővel egyeztetve, a gyermekek érdekeit szem előtt tartva küldjük el Nevelési Tanácsadóba (iskolaérettségi vizsgálatra stb.)

VII. 10. Gyermekjóléti szolgálat:

- A gyermek érdekeit szemelőt tartva, szükség szerint kérjük a szolgálat segítségét
- A szolgálat munkatársainak minden segítséget megadunk, ha az nem sérti a gyermek jogait
- Ha szükséges a szülőknek is javasoljuk, vegyék fel a kapcsolatot a szolgálattal
- Mindent írásban rögzítünk, erre kérjük a szolgálatot is

VIII. A nevelési program ellenőrzése, értékelése

A program sikerkritériumát a „Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére” c. kiemelt programelem jelenti.

A program ellenőrzésében és értékelésében a vezető óvónő irányításával valamennyi óvónő részt vesz:

- Bevezetés előtt a feltételrendszer vizsgálata.
- A bevezetést követő első nevelési év végén átfogó értékelés.
- Megjelennek –e a nevelő- fejlesztő tartalmak, a program milyen eredményeket hozott, a nevelő- testület milyen mértékben befolyásolta a programot, mit mutatnak a szülők visszajelzései.
- A bevezetést követően 3 évenként a nevelési folyamat vizsgálata a kimenet oldaláról.

Mennyire sikeres óvodánk nevelő- fejlesztő munkája. Az értékelés a sikerkritériumok figyelembe vételével történik.

Célja a hatékonyság, a minőségjavítás, az önképzés és továbbképzés tudatos tervezése az elemzésben, értékelésben segíthet a szaktanácsadó és a szakértő.

IX. Érvényességi nyilatkozat illetve a program módosításának szabályai

A nevelési program érvényességi ideje

A nevelőtestület határozata alapján érvényes: 2013. szeptember 1.

A nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- Hálózat bővítése, leépítése
- Szervezeti átalakítás
- Ha a nevelőtestület módosítást javasol
- törvényi változás esetén

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

Írásbeli előterjesztés az óvoda nevelőtestületének részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

X. Legitimációs záradék

1. Véleményezte

_____
Dátum

_____
Szülői Közösség

2. Elfogadta

_____
Dátum

_____
Nevelőtestület

3. Jóváhagyta

_____
Dátum

_____
Óvodavezető

4. Érvényességi nyilatkozat

2013. szeptember 1-től visszavonásig.

5. Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

7. Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában és minden csoportszobában.

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják

Önkormányzat Képviselő- testülete

Nevelőtestület

Szülői képviselet

XI. Felhasznált irodalom

- **363/2012(XII.17) Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja**
- **Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 1996.**
- **Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan**
- **Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program**
- **Fábián Katalin: Tevékenységközpontú program:**
- **Tervezés, ünnepek**
- **Szokásrendszer kialakítása, a gondozás és az egészsége életmódra nevelés**
- **Boza Erzsébet: Tevékenységközpontú program – Művészeti tevékenység**
- **Konczler Gyuláné Dr. – Bihariné Dr. Krekó Ilona:
Tevékenységközpontú program – Természet, társadalom, ember**
- **Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában**
- **Az óvodai nevelés programja 1989.**
- **Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában /Alex-Typo Kiadó Bp.**
- **1992. Porkolábné Dr. Balogh Katalin — Dr. Páli Judit: Komplex prevenciós óvodai program /Adatbank OKI 1996.**
- **Forrai Katalin : Ének az óvodában Bp, Zeneműkiadó, 1974.**

